

ANLEGGSS - MASKINEN

NR.11-2013 54. ÅRGANG

Herøy: Entreprenør-rakett i vest

**Grunnarbeid for
Tromsøs høyeste bygg**

Bil: Toyota Hilux Cargo

– Kinamaskiner gir mer til lønn

Knut (52) er "big in Japan"

– Jobben gir bedre liv!

Fra TV-serien
"Ingen grenser"

**Christian Fjeldal (27) har CP og
er i full jobb som dumperfører**

KOMATSU

Call the experts® for
en maskin som tar hensyn til miljøet.

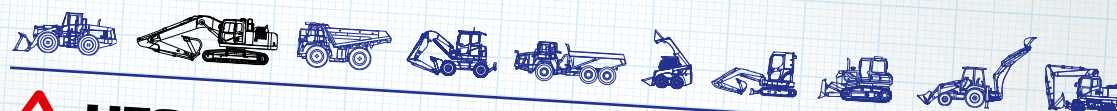
**KOMATSU
CARE**

NYHET!

PC210LC-10 – Nok et fantastisk tilskudd i Strek-10 serien

- Unikt dieselpartikkelfilter
- Lavt støynivå
- Lavt dieselforbruk
- Spaker integrert i førerstolen
- Optimalt førermiljø

Du kan stole på nyheten PC210LC-10!

HESSELBERG

Ulvenveien 84, Postboks 185 Økern, 0510 Oslo, Tlf. 22 88 72 00
www.hesselberg.no

Nå har Norges beste nettverk blitt enda bedre

Nå har vi over 60 AdBlue-pumper og over 370 pumper med anleggsdiesel på våre stasjoner i Norge. Med tilgang til over 600 stasjoner i nettverket er du sikret å holde hjulene i gang. Her ser du forresten det nye designet på våre Truck- og Routexkort.

Velkommen til Norges beste nettverk av bensinstasjoner.

for veien videre

BUILT FOR IT.™

BUILT TO
DELIVER

INNHold

Utgiver:

Maskinentreprenørenes Forbund

Redaksjon og annonser:

Pb. 505, Sentrum, 0105 Oslo
Fred. Olsens gate 3, 0152 Oslo
Tlf. 22 40 29 00 / Faks 22 33 31 89

I redaksjonen:

Jørn Söderholm, ansv. redaktør
jorn.soderholm@mef.no
Tlf. 22 40 29 19/416 55 220

Runar F. Daler, journalist
runar.daler@mef.no
Tlf. 22 40 29 22/482 46 412

Siri Ulvin
siri.ulvin@mef.no

Merete Raabe Frantsen
mrf@mef.no

Annonser:

Berit Kjølø
bk@mef.no
Tlf. 22 40 29 18/951 10 179

Grafisk utforming:

Rita Oosterhuis, Kai Hansen Trykkeri

Trykk: Kai Hansen Trykkeri

ISSN 0003-3715 - 53. årgang

Abonnement:

DB Partner AS - am@dbpartner.no
Postboks 163, 1319 Bekkestua
Konto: 1602.55.93417
Pris: 595,- pr. år

FOLK: Lærer i Hæhre. Side 60

JOB: Christian Fjeldal liker å jobbe. Side 26

SUKSESS: Fire ganger DN-gaselle. Side 16

BIL: Test av Toyota Hilux Cargo. Side 34

Fagpressen

Nyheter

Entreprenør-suksess i Herøy

Vegdirektoratet snur om sikring

Etterlyser HMS-kraft

CP-rammet dumperfører

Småvalser med oscillasjon

– Kinamaskiner gir mer til lønn

Biltest: Toyota Hilux Cargo

Prosjekt: Troms høyeste bygg

Vegdirektøren liker blå signaler

Mer sortering av bygg- og anleggsavfall

8

16

20

22

26

29

30

34

36

44

49

Profilen:

Hitachi-ekspert Knut Gaarde

Entreprenøren: Magne Hafstad AS

Hæhre med ny satsing på lærlinger

Temadag skog

2014: Anlegg og vinterdrift

Skatt og faglige reiser

MEF har ordet

MEF-nytt

Til slutt

Neste nummer

52

56

60

64

66

71

73

74

80

82

Abonner på Anleggsmaskinen!

Send mail til am@dbpartner.no
eller ring 67 11 38 19

Nyheter og viktige hendelser
fra anleggsbransjen 11 ganger i
året for kun kr 615,- fra 2014

ANLEGGSMASKINEN

TERRA

Arbeid under bakken uten graving av åpne grøfter

1. **TERRA-HAMMER:** Jordrakett til bruk i løsere masser. Trekker inn rørdimensjoner opp til 160mm. Under vei, jernbane etc. uten å måtte grave.
2. **TERRA-RAM:** Slagmaskin som slår stålrør inn i bakken, under vei, jernbane osv. Slår stålrør opp til 2500mm.
3. **TERRA-EXTRACTOR:** Rør-cracking med stål vaier. For rørfornyelse i rør fra 15mm til 250mm.
4. **TERRA-HYDROCRACK:** Rør-cracking med stenger. For rørfornyelse fra 50mm til 300mm.
5. **TERRA-MINI-JET:** Små og kompakte *HDD-Maskiner for styrbar boring i løs masser. Borer lengder på opp til 120m. og rømmer opp til Ø-300mm.
6. **TERRA-JET S:** Sterke og kompakte *HDD-Maskiner for styrbar boring i løse og hardere masser. Borer lengder på opp til 400m. og rømmer opp til Ø-1000mm.
7. **TERRA-JET ROCK:** Sterke og kompakte Styrbare HDD-Maskiner med doble stenger for boring i blandede masser som jord, sand, stein, fjell i en og samme operasjon uten å måtte bytte stenger underveis.
7. **TERRA-DRILL:** Vertikal borerigg for brønn boring, jordvarme, etc.

*HDD = Horizontal Directional Drilling. (Horisontal styrbar boring)

TERRA AG er den største Sveitsiske produsenten av "No-Dig" maskiner og utstyr for grøfte-frie løsninger med over 35 års erfaring.

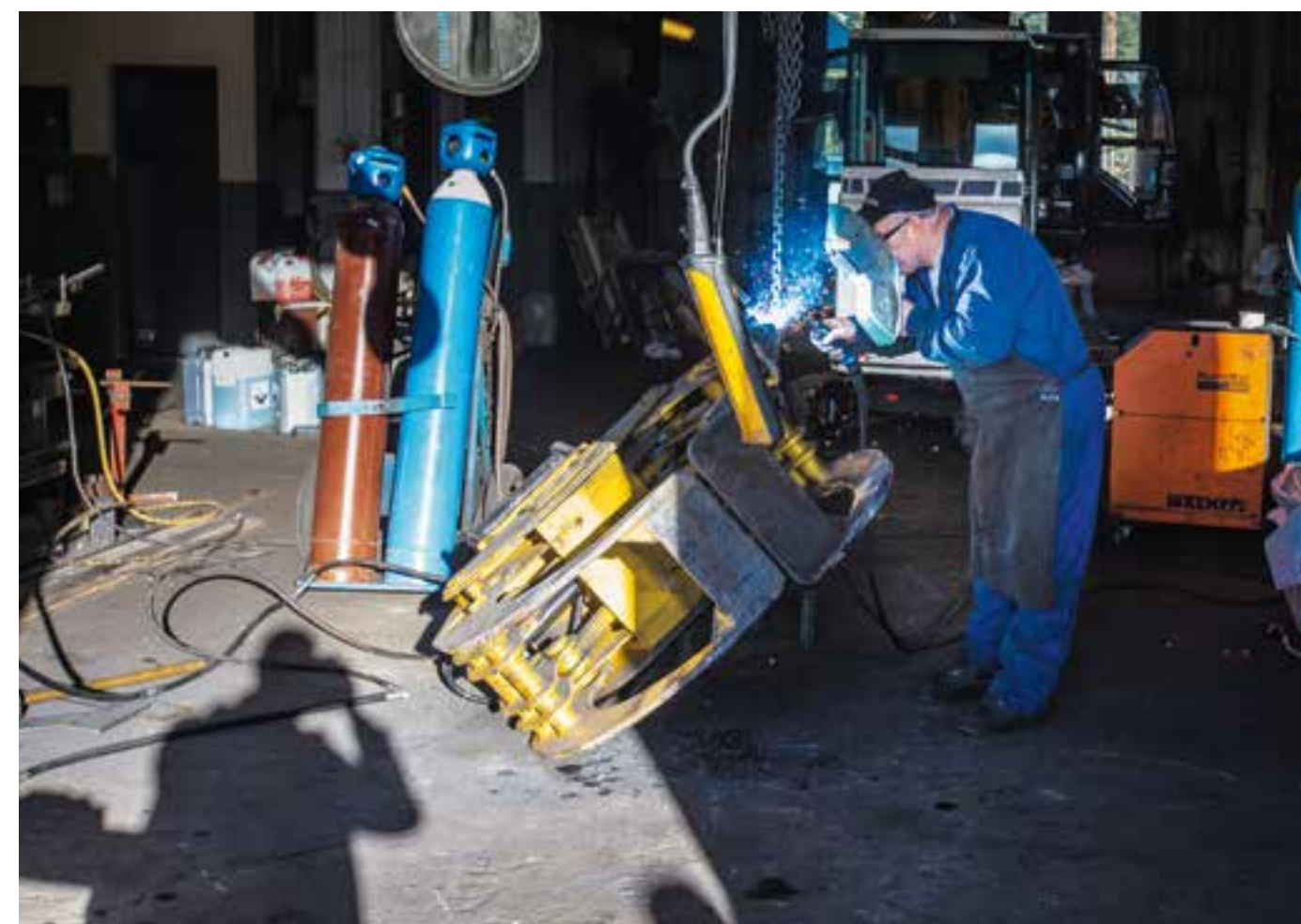
AT09434

ABS - MASKIN AS

Strandveien 20 A | 3050 Mjøndalen
Tel. 32 23 18 10 | Fax. 32 23 18 11

www.abs-maskin.no
e-post: post@abs-maskin.no

HÅNDVERKSMØTE: Mekaniker Bekir Kajtezovic hos Hako Maskin AS i ferd med å reparere en klype, observert av Anleggsmaskinens fotograf. (Foto: Jørn Söderholm)

Jørn Söderholm

KORTREKKENDE SIGNALER

Vegdirektør Terje Moe Gustavsen benytter nær sagt en hver anledning til å snakke om de stygge ulykkestallene på veianleggene. Godt er det, for trygge og sunne holdninger starter som vi vet på toppen.

Men det hjelper lite hvis det stopper der. Vi har de to siste årene sett en fæl utvikling i antall dødsulykker på veianlegg.

På HMS-konferansen fikk vegdirektøren fra flere hold i entreprenørsektoren skryt for å "gi gode HMS-signaler". Men skrytet var blandet med tvil om signalene når tilstrekkelig langt ut. En ting er hva man sier hos Vegdirektoratet på Bryn. Men det er hva som skjer i praksis ute på anleggene som har noe å si for dødsulykkene.

Det hjelper lite at Vegdirektøren snakker seg varm om å forebygge ulykkene hvis prosjektledelsen ute på anlegget setter så stramme tidsfrister at det går farlig fort eller blir farlig trangt fordi entreprenørene må sette på mere folk og utstyr enn det er plass til.

Det hjelper også lite å snakke om at praktisk handling, maksimalt antall entreprenør-trinn og konsekvenser for de som forbyrter seg på ene siden, når man på den andre siden opererer med kontrakter der sikringstiltak er en uspesifisert mølje man dytter inn til slutt.

Nå hører vi fra Vegdirektoratet at de i større grad kommer til å bruke modellen fra Midt-Norge, med mengdeoppgjør for faktisk gjennomførte sikringstiltak. Det er et skritt i riktig retning. Men det alene vil dessverre ikke stoppe dødsulykkene.

K.A. Aurstad fikk IA-pris

Belønnet for å legge arbeidet til rette for ansatte med helseutfordringer

Tekst og foto

RUNAR F. DALER

ØRSTA/VOLDA: Blant 3700 virksomheter i Møre og Romsdal med IA-avtale (inkluderende arbeidsliv), ble maskinentreprenøren K.A. Aurstad AS tildelt prisen for sitt arbeid med å legge til rette for ansatte med helseutfordringer. Prisen, som ble utdelt av IA-rådet i Møre og Romsdal, viser at det gjøres mye riktig i bedriften når det gjelder de ansattes arbeidsforhold.

Stolte

– Vi er veldig stolte av denne prisen. Vi er opptatt av at alle våre ansatte skal ha det bra på jobben og at det er et godt arbeidsmiljø på arbeidsplassene våre. Siden 2007 har vi doblet antall ansatte, samtidig som sykefraværet har gått ned med 60 prosent. Har man det godt på jobb, jobber man bedre, vi produserer bedre og vi blir mer kon-

K.A. Aurstads adm. direktør Per Kristian Langlo og personalsjef og KHMS-ansvarlig Jan Reite med IA-utmærken.

kurrsedyktige, sier Jan Reite, personalsjef og KHMS-ansvarlig i K.A. Aurstad.

Nominert i alle kategorier

I IA-avtalen er det tre ulike delmål, og IA-rådet delte ut pris for hvert av disse delmålene. K.A. Aurstad, som har hatt IA-avtale siden 2007, var nominert i alle tre kategorier, og mottok utmerkelsen for delmål to.

– Av alle de 3700 IA-virksomhetene, var vi den eneste som var nominert i alle tre kategoriene. Og de andre to vinnerne var kommuner, sier administrerende direktør

Per Kristian Langlo tilfreds.

– Det å få denne utmerkelsen betyr mye for oss og det motiverer oss til å stå på videre.

Vinn-vinn-situasjon

K.A. Aurstad mottok utmerkelsen på bakgrunn av arbeidet som er gjort med å tilrettelegge for ansatte med helsemessige utfordringer. Ved en rekke tilfeller har bedriften lagt til rette slik at de enten kan fortsette i samme stilling eller om skoleres til annen type arbeid. Det har også blitt opprettet nye stillinger slik at ansatte kan være med videre.

– Ett av våre mottoer er at «det finnes en løsning på alt». Den samme filosofien har vi i IA-arbeidet. Vi vil være kreative, se løsninger og utnytte de mulighetene, erfaringene og ressursene som finnes blant våre ansatte, og hjelpe de av våre medarbeidere som har blitt syke og fått ulike helseutfordringer. Vi har også opprettet nye stillinger, som firmaet gjerne har hatt behov for, men som vi ikke har gjort noe med tidligere. Vi har sett mulighetene, og det har blitt en «vinn-vinn-situasjon», seier Jan Reite.

BESKRIVER: Trimble TX 8 måler 1 million punkter pr sekund, med opp til 340 meters rekkevidde. (Foto: Norgeodesi AS)

Robust 3D-scanner

Måling i møkkavær kan være en utfordring for både folk og utstyr. Nå har Trimble lansert TX 8, sin første IP-klassifiserte 3D-scanner. Den sies også å være allsidig og brukervennlig.

– Noen scannere er egnet på korte avstander. For eksempel inne i bygninger. Andre kan være for lange avstander på bruer og veier. De kan da være lite brukervennlige. Nå kan vi endelig presentere ”alt i ett” 3D-scanneren til bruk på bygg og anlegg, sier Joh Einar Solhaug i Norgeodesi AS.

10 nye teletinere

Når nettene blir lange og kulda setter inn på Nedre Engelstad Gård på Nannestad, står ”tinekongen” Alfred Bakken hos Akershus Utleie AS klar med totalt 30 teletinere. De kan på kort tid gjøre frossen anleggsjord om til lunkne og håndterbare masser.

Akershus Utleie har siden oppstarten i 2004 blitt en betydelig aktør innen utleie av anleggsmaskiner, utstyr og verktøy. Bedriftens første teletiner ble kjøpt i 2007.

Teletinerstallen har hittil bestått av 20 store Wacker Neuson HSH 700 maskiner. Nå utvides pro-

duktsortimentet med ytterligere 5 nye HSH 700 – og 5 mindre teletinere, Wacker Neuson HSH 350. Alle fra Wacker Neuson AS på Frogner i Akershus.

Wacker Neuson HSH 350 er en ny type kompakt teletiner. Den er utstyrt med en egen generator, og veier kun 1500 kilo, inkludert full dieseltank. HSH 700 kan tine 200 kvadratmeter og 30 cm ned i bakken pr døgn, avhengig av mengden vann i underlaget. Jo mer vann, jo lengre tid trengs til tining. HSH 350, har rundt halve kapasiteten i forhold til sin storebror HSH 700.

N Norgeodesi AS

VELKJENTE OG ROBUSTE SPECTRA
– 30 år i Norge – med samme leverandør!

UTVALGTE LASER KAMPANJE PRODUKTER:

Spectra en fallslaser

GL 412, en falls laser m/ fjernkontroll og mottaker m/mm avlesning.

14.900,-

Spectra alt i en laser

UL 633, universal Laser - for alt: Eks.: plan, 2 faller, grøfte-, interiør-, vertikal-, lodd-laser. Inkl. fj.kontroll og mottaker m/mm avlesning.

23.900,-

Spectra planlaser komplett

LL 100, helautomatisk planlaser med manvelt fall. Komplet i koffert med lasermottaker, stativ og nivellerstang.

Alt i en koffert!

KAMPANJE 5.950,-

Utvalgt GPS Kampanje produkt; Spectra 700

Spectra Precision® er letteste nettverks GNSS rover med cm presisjon - helt kabelfri.

KAMPANJE 89.500,-

For bl.a.:

- Innmåling av traseer/ledningsdata
- Utsetting av punkter, (vei)linjer, plandata
- Terrengprofilering og volumberegning

Veil. pris 120.000,- eks. mva.

Måleboken T41 m/ Survey Pro® programmet på norsk og støtter norske formater og koordinatsystemer. Cpos (eller andre nettverkløsninger) kommer i tillegg.

Alle priser er eks. mva.

N Norgeodesi AS

Hovedkontor:

Ringeriksveien 155 - 157
Postboks 91,
1313 Vøyenenga
Tlf: 67 15 37 80
Faks: 67 15 37 99

Avd.: Bergen

Liamyrene 20, 5132 Nyborg
Tlf: 55 53 87 40 Faks: 55 53 87 41

Avd.: Trondheim

Terminalen 10, 7080 Heimdal
Tlf: 72 59 92 80 Faks: 72 59 92 85

Avd.: Sandnes

Kvernelandsv. 143B, 4323 Sandnes
Tlf: 51 81 18 70 Faks: 51 81 18 78

LEVERING: Johnny Valentinsen i Wacker Neuson (t.v.) takker Alfred Bakken for oppdraget med å levere fem HSH 700 og fem HSH 350. (Foto: Wacker Neuson)

Nytt om navn

Skanska

Ståle Rød (41) er fra 8. november administrerende direktør for Skanska Norge. Han kommer fra stillingen som sjef for anleggsvirksomheten i konsernet. Rød har arbeidet i Skanska siden 1996. Tidligere Norge-sjef i Skanska, Anders Danielsson, går inn i konsernets toppledelse og får ansvaret for Norge, Sverige og Finland. Han blir styreleder i Skanska Norge.

Norsk Utleieforening

Yngve Torkildsen (57) er ansatt som bransjedirektør i Norsk Utleieforening. Han kommer fra stillingen som salgsdirektør i Micro Matic. Han har lang fartstid fra telecom-næringen. Torkildsen overtar etter Arne K. Bugge, som går av med pensjon.

Maskingrossistenes Forening

Gry Ingebretsen (53) har begynt som messekoordinator i MGF. Hun får hovedansvar for de to messene "Vei og Anlegg" og "Den Tekniske Messen", som begge arrangeres i 2015. Hun kommer fra Norske Rørgrossisters Forening, der hun har jobbet med produktdatabase.

Melbye^M

Melbye Skandinavia er et ledende teknisk Skandinavisk salg- og markedsføringsselskap som leverer fremtidsrettede produkter og smartere systemløsninger for infrastruktur innen energi- og fibernett.

Bransjen har lengtet etter et alternativ til betongen.

Alternativet er her...

Lang erfaring:

Melbye har lang erfaring med brønner og multikanaler i plast (HDPE). Vi har et av markedets bredeste sortimenter av brønner med lokk for kabelforlegning.

Klar til bruk – med en gang:

Multikanalene legges rett i grøften og grøften fylles igjen – i motsetning til tradisjonelle løsninger hvor betongen har lang herdetid. Multikanalene har suverene egenskaper med hensyn til belastningen de tåler.

Melbye Skandinavia Norge AS | Prost Stabelsvei 22 | Postboks 160 | NO-2021 Skedsmokorset | Tlf +47 63 87 01 50 | ms@melbye.no | www.melbye.no

FRA KOMMUNE TIL ENTREPRENØR

Kaare Mortensen AS har ansatt Ingfrid Svendsen (39) som daglig leder. Hun er sivilingeniør i VA og har en mastergrad i ledelse. Bedriftseieren håper hun skal bidra til å gi svar på et viktig spørsmål.

Tekst og foto

| JØRN SØDERHOLM

LARVIK: Entreprenørkonsernet som startet med selskapet Kaare Mortensen AS er inne i en omorganisering av ledelsen. 1. november kom Ingfrid Svendsen inn som daglig leder, etter Cato Mortensen.

Svendsen er utdannet sivilingeniør i kommunalteknikk, og har en mastergrad i ledelse. Hun har de siste 13 årene jobbet med VA på byggherresiden, i Larvik kommune.

Nå skifter hun fokus, fra å få mest mulig jobb for pengene i kommunen til å få mest mulig penger for jobben i entreprenørbedriften.

– Dette blir spennende. For min del blir det et sterkt skifte av fokus, fra å forvalte tilgjengelige midler best mulig til å bidra til en mest mulig effektiv produksjon, sier Svendsen.

Byggherre

Hun mener erfaringene fra byggherresiden blir nyttige i rollen som daglig leder. Ikke minst i det å gjøre en komplett jobb.

– Det er viktig at entreprenøren er "på" hele tiden. Ofte blir det hovedfokus på rørleggingsjobben, og man tror jobben er gjort når rørene er lagt og koblet. På begge sider er det viktig å prioritere fullføring av jobben, med en god finish på det anleggstekniske og en komplett sluttokumentasjon, sier hun.

– I en travel hverdag kan det bli til at man prioriterer å komme i gang med neste jobb, og heller ta avslutningen og sluttokumentasjonen "etterhvert". Det kan gå litt over stokk og stein, innrømmer driftsleder Svein Brathagen. – Jobben er ikke gjort når asfalten er lagt. Også sluttokumentasjonen må inn før vi får slutfakturerert, supplerer Cato Mortensen.

Han er avtroppende daglig leder. Han er glad

FORBEDRING: Ingfrid Svendsen har tatt over som daglig leder i Kaare Mortensen AS. Her sammen med driftsleder Svein Brathagen (t.v.) og eier/avtroppende daglig leder Cato Mortensen (t.h.).

for å få inn en ny daglig leder som kan hjelpe bedriften til å finne svar på et viktig spørsmål: – Hva er en ideell entreprenør, i byggherrens øyne?

Konsern

Selv skal Mortensen nå fokusere mer på strategi og utvikling i selskapene under Kaare Mortensen-navnet. Det hele startet med etableringen av Kaare Mortensen AS i Larvik i 1990, med Kaare Mortensen og sønnen Cato som eiere. I 2007 etablerte de Kaare Mortensen Oslo og Akershus AS, mens Kaare Mortensen Buskerud AS ble skilt ut som eget AS fra det opprinnelige selskapet i 2010. Kaare og Cato Mortensen eier også 66 prosent av selskapet Eckholdt AS i Porsgrunn, der brødrene

Petter og Bent Eckholdt eier resten og driver selskapet.

Internt snakker de gjerne om "Kaare Mortensen gruppen". Det er pr i dag ikke en formalisert enhet, men et kommende grep er å samle alle selskapene i en konsernmodell.

Kaare Mortensen AS i Larvik har 30 ansatte og omsetter i år ca 50 millioner. Moderat vekst og forbedring på bunnlinje blir viktige oppgaver for Cato Mortensen.

– Enkelte av selskapene våre har hatt noe svakere bunnlinje enn markedet tilsier. Det skal opp. Vi har anleggsledere som har jobbet litt for lange dager. Det skal ned på et mer normalt nivå. Og vi skal jobbe for å få fullføring og sluttokumentasjon inn som en naturlig del av drift og oppdrag, sier Cato Mortensen. ■

Åpent hus

SOLBERGMOEN: Yours-partnerne Motorsalg, Mesta Verksted og Øverum Slitedeler inviterte til åpent hus i oktober. Motorsalg viste fram maskiner fra Kato serie V, Terex minigravere og hjullastere, Atlas hjulmaskiner, Multihog redskapbærere og Eddie hammere. Øverum Slitedeler hadde med Rascos lille multi-bæremaskin Muvo, samt saltspreder, hoppetusser, kasser og tenner. Mesta Verksted stilte med folk som kunne informere om alle service tjenestene de leverer.

BLANKT: Høstsola skinte på Yours-partnerne.

Mye kan skje når arbeidsdagen er over...

Ønsker du å skape trygghet – både for dine medarbeidere og bedriftens økonomi – anbefaler vi Medarbeiderpakken. I tillegg til yrkesskadeforsikring får du, mot en liten ekstrasm, helseforsikring som sikrer rask behandling og rehabilitering, og en ulykkesforsikring som gjelder døgnet rundt 365 dager i året. Dette gir økonomisk trygghet om det verste skulle skje.

Sjekk prisen på if.no/medarbeider

*Ta vare på medarbeiderne også på fritiden.
Det lønner seg!*

Rolig, vi hjelper deg.

NYHET

Nye lassbærere

KRAFT:
Firesylindret motor på 4,9 liter.

Dette er Komatsu 845. Den går inn i kategorien "mindre lassbærer", og omtales derfor som smidig, kompakt og skånsom. Men også produktiv. Den har et nytt chassis med en selvbærende aksel og ny sammenføyning mellom aksel og ramme.

Framdriften er hydrostatisk. Motoren er firesylindret sak på

hele 4,9 liter. Det store volumet borger for et massivt dreiemoment på lave turtall. Motoren tilfredsstiller kravene i steg IV, som kommer nå til årsskiftet. Samme produsent har i høst også lansert 855.1, en forbedring av sin litt større lassbærer. Den sies å ha fått større lastekapasitet (14 tonn), mer kraft og bedre pålitelighet.

TEST: Nor Slep Quadrowall får kjørt seg godt. (Foto: Nor Slep)

Henger i hardtest

Nor Slep nye tippsemi Quadrowall er nå i prøvedrift hos Martinsen & Duvholt, på vei- og jernbanebygging i Vestfold.

– Hengeren blir her utsatt for alle tenkelige påkjenninger, noe som er avgjørende for å få et riktig testresultat. Hengeren kjøres på 2 skift 4-5 dager i uken. Så langt har tilbakemeldingene vært meget positive. Det viser seg at de teoretiske fordelene stemmer me-

get godt med testresultatene ute på veien og anlegget, sier Tom Erik Spartveit i Nor Slep.

Quadrowall hadde premiere på Transportmessa i høst. Chassiet er konstruert som en boks i stedet for med rammeskiner. Det gjør den lettere, raskere og mer stabil enn konvensjonelle tippsemi-chassis.

De første ordinære leveransene til kunde ventes i mai 2014.

Nye Volvo-anlegg i nord og sør

FAUSKE/ARENDAL: Det nye Volvo-anlegget til Volvo-forhandler Nordic Last og Buss AS ble nylig innviet, under stor festivitas og med mange kunder på besøk.

Fauskes ordfører Siv Anita Brekke sto for den offisielle åpningen, under oppsyn av nær 200 kunder og sjåfører på innvielsesfesten.

Anlegget er sentralt plassert langs E6, om man er på vei nord- eller sydover i Norge. Tidligere har det kun vært en annen merkeforhandler som

har hatt tilholdssted her. Nå har også Volvo kommet på banen. Til daglig vil det være fem ansatte ved anlegget, som skal drive salg og service på Volvo lastebiler.

Noen uker tidligere åpnet Trucknor et nytt anlegg i Arendal. Her er det fem gjennomgående verkstedløp og en egen ADR-hall. 15 personer skal betjene anlegget. Trucknor er en av de store Volvo-forhandlerne i Norge, med 11 anlegg på Sør- og Vestlandet.

TUR: Fauske-ordfører Siv Anita Brekke fikk en kjøretur i en FH16 750 etter åpningen. (Foto: Volvo Trucks)

PLANLAGT: – Endelig! Dette har vi planlagt i ti år, sier daglig leder Knut-Erik Lyngroth (t.v.) og lastebilselger Reidar Sines på Trucknor i Arendal.

En perfekt hånd

EXCA LITE
BY GJERSTAD
For maskinstørrelse
2,5-18 TONN

GJERSTAD
For maskinstørrelse
12-100 TONN

TREME
For maskinstørrelse
35-100 TONN

Hjullaster
GJERSTAD

Veihøvel
GJERSTAD

KOMBIKLO

GRAVESKUFF

PUSSESKUFF

SMALSKUFF

HK FESTE

GJERSTAD

Gjerstad er Norges skuffeprodusent nr. 1 med eksport til over 40 land verden over. Sjekk vårt utvalg på www.gjerstad.com

13 | ANLEGGSMASKINEN 11-2013

Stian vil ha flere kolleger!

Dette er Stian, KAM i Ahlsell. Eller storkundeansvarlig på godt norsk. Vi i Ahlsell gjør det såpass godt om dagen at Stian trenger flere kolleger. Selgere, for å være konkret.

Stian begynte selv som selger for tre år siden, i en alder av 21. Vi la fort merke til at han var en flink fyr, så etter bare to år ble Stian KAM med ansvaret for noen av våre største kunder.

Stian er typen som liker å ha det gøy på jobben, og det som gir han et kick er å "ta rotta på konkurrentene" som han selv sier. Å kjenne kunden best, være mest fleksibel og nytenkende. Alltid stille seg spørsmålet; hvordan kan vi gjøre dette enda bedre? Det er en slik holdning som gjør at Ahlsell har en omsetning på 5 milliarder. Ja, du leste riktig.

Vi trenger nå flere som sammen med Stian vil bidra til å øke lønnsomheten ytterligere. Det er viktigere at du har energi og guts enn relevant bakgrunn og kompetanse – den får du av Stian og de andre erfarne medarbeiderne våre.

Skann QR-koden for å se våre ledige stillinger

Mer informasjon finner du på ahlsell.no/ledige-stillinger

ahlsell
gjør det enklere å være fagmann

Økt omsetning innenfor bygg og anlegg

Omsetningen i bygge- og anleggsvirksomheten økte med 6 milliarder kroner i 1. halvår 2013.

Det tilsvarer en økning på 4,1 prosent sammenlignet med året før.

Totalt ble det omsatt for 167 milliarder kroner i 1. halvår. Størst vekst var det innenfor bygging av bruer og tunneler, med en økning på 23,5 prosent.

Akershus på topp, Vest-Agder mest ned

På fylkesnivå var det bygge- og anleggsbedriftene i Akershus som hadde den største omsetningsveksten i 1. halvår 2013, med en økning på 16,2 prosent fra i fjor. Vest-Agder hadde den største nedgangen, med 7,1 prosent.

All omsetning i denne sammenheng er eksklusive merverdiavgift.

Kilde: SSB

Skogsmaskinindeksen

Har du spørsmål, ta kontakt med MEF v/sjeføkonom Stein Gunnes, stein.gunnes@mef.no, tlf. 22 40 20 25. Kilde: NTNU

Anleggsmaskinindeksen

Indeksen omfatter kostnader vedrørende avskrivning, renter, reparasjon, vedlikehold og drift inklusiv førerlønn. Kilde: NTNU

Bruk samme tabeller (Skogsmaskinindeksen og Anleggsmaskinindeksen) som i Anleggsmaskinen nr. 10/13.

Holder til i Innfjorden i Rauma kommune

Størst i Norge på veirekkverk

Over 30 års erfaring

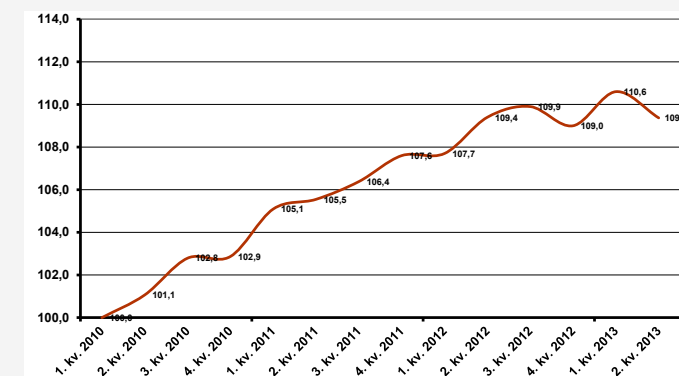
MEF-medlem

39 ansatte og en omsetning i 2010 på kr 121 millioner

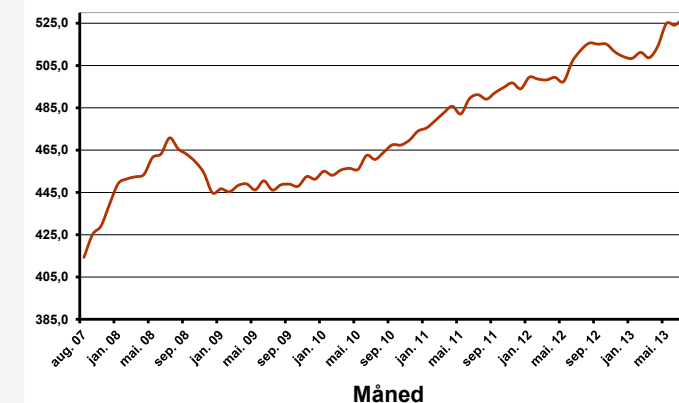
www.agjerde.no
ARVID GJERDE AS 6315 INNFJORDEN
TLF: 71 22 72 22 E-POST: GJERDE@AGJERDE.NO

Skogsmaskinindeksen

Anleggsmaskinindeksen

Entreprenøren – Aurvoll og Furesund AS

MED GRAVEMASKIN PÅ DEN GRØNNE GREN

Det er ikke bare-bare å være maskinentreprenør i Norges største offshore-kommune. Aurvoll og Furesund ser imidlertid ut til å ha knekt koden. De har doblet omsetningen på to år og vært såkalt gasslebedrift fire ganger siden 2007.

Tekst og foto

RUNAR F. DALER

Maskinentreprenøren Aurvoll og Furesund AS, som opprinnelig var to separate selskaper, hadde totalt 12 ansatte og en omsetning på 17 millioner kroner da de fusjonerte i 2007. I dag har de over 50 personer i jobb og omsetningen forventes i år å overstige 100 millioner. Og det til tross for bedriften holder til i sunnmørskommunen Herøy, hvor det meste handler om fisk og olje. Hvordan har de klart det?

Ingen cowboyvirksomhet

– Det burde du jo nesten spurt kundene våre om. Vi skiller oss kanskje litt ut ved at vi alltid har vært bevisst på å opptre ryddig og ordentlig. Det har jo vært en del «rufs» i bransjen, selv om det har blitt bedre med årene. Vi skal i hvert fall ikke drive noe cowboyvirksomhet, det får andre styre med. Vi ønsker jo fornøyde kunder. Ringer kundene og spør om vi kan utføre noe, prøver vi alltid å være positive og finne løsninger. Slagordet vårt er jo «fleksibel og løsningsorientert», og det lever vi etter, sier daglig leder i bedriften, Eivind Berge, og utdyper: – Vi skal ikke være Rema 1000, men mer som Meny, med en egen ferskvaredisk. Vi har nemlig fleksibilitet til å gjøre mer enn bare å flytte masser. Ofte er vi hovedentreprenør og vi leverer gjerne komplette anlegg. Det vi har vokst mest på er kanskje det at vi har blitt så strukturerte. I tillegg

er vi gode på arbeidsvarsling og sluttdokumentasjon. Vi er kanskje ikke alltid billigst, men vi gjør alltid en grundig, gjennomført og god jobb, slår han fast.

God match

Daglig leder Eivind Berge og svogeren Erik Aurvoll kom opprinnelig fra Aurvoll Maskin AS, mens Birger Furesund var leder for Birger Furesund AS før selskapene slo seg sammen i 2007. Disse tre eier og driver selskapet i dag, og Berge peker på deres ulike styrker og kompetanse som et konkurransefortrinn.

– Furesund hadde hovedfokus på VA- og grøftarbeid, mens Aurvoll Maskin nok var litt mer allsidig, og hadde blant annet egen anleggsgartner. I dag utfyller vi hverandre svært godt alle tre og vi jobber svært godt sammen. Birger er driftsleder for produksjon, Erik er driftsleder for sprengning og måling, mens jeg er prosjektleder på stort sett alle prosjekter. Birger og Erik er svært dyktige med selve produksjonen ute, mens jeg er flink med papirarbeid. Jeg vil også trekke fram våre meget dyktige anleggsledere og formenn, i tillegg til en ny ansvarlig leder for VA. Vi skiller oss nok litt ut blant konkurrentene ved at vi har en større andel VA-arbeid i forhold til omsetningen, sier Berge.

>>>

Aurvoll og Furesund AS her ved daglig leder Eivind Berge, har vært gasslebedrift fire ganger siden 2007.

Fra kveiteyngel til anleggsmaskiner

I god sunnmørsk ånd, har selskapet også vært svært bevisste på hvordan de har forvaltet de årlige overskuddene.

– Vi har en filosofi om å spytte de pengene vi tjener inn igjen i bedriften. På den måten har vi blant annet bygget opp kontorer, lager og verksted. Det er faktisk ytterst få entreprenører som har fasiliteter som oss, i alle fall her i distriktet, sier Berge. Bedriftens kontorbygg i Fosnavåg ble tidligere brukt til kveiteoppdrett. I 2010 kjøpte Aurvoll og Furesund en 38 mål stor tomt og flere bygninger med samlet areal på 5000 kvadratmeter. Deretter solgte de ut igjen en tredjedel av tomtearealene og bygde selv om en av bygningene, slik at den ble tilpasset driften. I kjelleren, der det tidligere var klekkeri for kveiteyngel, er det nå et moderne verksted.

Markedet sprengt

I tråd med deres målsetting om struktur og ryddighet, plukker Aurvoll og Furesund også sine kunder og prosjekter med omhu.

– Vi har en veldig klar strategi på hva slags jobber vi tar og hvem vi jobber for. Vi holder oss til en relativt fast kundegruppe, som kom-

munene Herøy, Ulstein, Hareid, Sande, Ørsta og Volda, energiselskaper, skipsverft, industri, store bedrifter og utbyggingsselskaper. I tillegg har vi rammeavtale med Herøy Vasslag SA om drift og utbygging av vannettet i kommunen og med Herøy kommune på transport, masseforflytning, graving etc., forteller Berge.

– Av større prosjekter, er vi for tiden underentreprenør på Sunnmørsbadet her i Fosnavåg, en stor jobb for oss. Vi er også hovedentreprenør på et meste av den nye innfartsveien til Ulsteinvik gjennom Holsekerdalen, og vi utvider Hareid kirkegård med 15-20 mål, for å nevne noe. Det er en voldsom byggevirksomhet her i området for tiden, og markedet er så sprengt at vi bruker Tisland Fjellsprengning fra Mandal til boring og sprengning i steinbruddet vårt i Sande kommune her i Møre og Romsdal.

Gasellebedrift x 4

Aurvoll og Furesund ble nylig viet oppmerksomhet i Dagens Næringsliv (DN) som en gasellebedrift. Den internasjonale betegnelsen gaselle brukes om bedrifter med ryddig økonomi og jevn omsetningsøkning over flere år. I Norge er det DN som kårer gasellebedriftene hvert år, og blant kriteriene er et

positivt driftsresultat og minst en dobling av omsetningen over fire år. Aurvoll og Furesund har vært gasellebedrift hele fire ganger siden 2007, og selskapet har opplevd stor vekst i denne perioden. Det er imidlertid ikke lett å tiltrekke seg nye ansatte i en kommune der det meste handler om olje og fisk.

– Her ønsker stort sett alle å jobbe i offshorebransjen – og håve inn offshorelønninger. Det er nok mye lettere å finne gravemaskinførere på Østlandet enn her ute. For ikke å snakke om skytebaser og geomatikere. Vi har annonsert etter en geomatiker/ingeniør lenge, men det er ingen som søker. Vi har til og med vært på skoler rundt omkring i distriktet, men ingen tar kontakt. Det siste grepet vi har tatt nå, er å dekorere alle bilene våre med en slags stillingsannonse, så får vi se om det hjelper, sier en noe oppgitt Berge, som selv har bakgrunn fra skipsindustrien. Samtidig understreker han at selskapet ikke har til hensikt å vokse videre i samme tempo.

– Vi befinner oss nå i et skjæringspunkt. Skal vi vokse enda mer, må vi ha en større administrasjon og da må vi omsette for enda mer for at det skal lønne seg. Nå skal vi nok heller å bremse opp og trekke pusten litt, avslutter han. ■

855.1

NÅ SOM KRAFTFULL 14 TONNER

Kontinuerlig, fremtidsrettet utvikling. Det er vår nye Komatsu 855.1 et utmerket eksempel på. Det handler om enestående levedyktig og kraftige nyheter. Med 855.1 får du både utvidet lastekapasitet og hele 10% mer trekkraft. Alle andre fordeler er selvfølgelig med: Den romslige høypresterende førerhytten. Den sterke, suverene og brenselgjerrige E3power-motoren. Det markedsledende styresystemet MaxiXplorer. Og ikke minst suksessstilvalget Komatsu Comfort Ride, vår uslåelige hyttefjæring.

En virkelig god nyhet for lønnsomheten i din bedrift. Akkurat som det moderne skogbruket krever.

Gjør minus til pluss.

Kontakt oss gjerne for ytterligere opplysninger
Wacker Neuson i Norge: tlf. 63 86 89 00
Vestfold og Telemark: Hella Maskin AS, tlf. 35 97 99 88
Hordaland og Sogn og Fjordane: Hella Service Bergen AS, tlf. 91 10 05 06
Nordland: Alfreds Maskin og Utstyr AS, tlf. 75 52 84 40
www.wackerneuson.com

PROSESSKODEN ENDRES

– MENGDEOPPGJØR ER ERSTATTET RUND SUM

Vegdirektoratet kommer bransjen i møte. Prosesskoden endres og mengdeoppgjør erstatter rund sum for deler av sikringsarbeidet. Direktoratet garanterer rask implementering.

Tekst
| RUNAR F. DALER

I forrige utgave av Anleggsmaskinen ble det stilt spørsmål ved rutinene ved anbudsregning for veikontrakter. Når det gjelder kostnadsberegning av sikringstiltak ved vei-prosjekter mente blant annet Maskinentreprenørenes Forbund (MEF) at alt sikkerhetsrelatert arbeid bør mengdebeskrives og prises per stykk, per meter og per time, og ikke ved samlet kostnad (rund sum), slik det er i dag. Rolf Johansen ved byggherreseksjonen i Vegdirektoratet kommer nå med en gladmelding til bransjen: Prosesskoden endres.

Regulerbare mengder

– Vi har besluttet at enkelte av arbeidsoperasjonene som inngår i arbeidsvarslingsplanene skal gjøres opp med regulerbare mengder i byggekontraktene, i stedet for betaling som rund sum slik det er i dag, forteller Johansen. – Dette gjelder langsgående sperring, og vi vil skille mellom styrkeklassene T1, T2 og T3. Dette gjøres for å redusere et uønsket konkurranseelement som kan ligge i valg av klasse materiell for sperring og mengde materiell i bruk.

Rask implementering

Endringen vil komme inn ved neste oppdatering av Prosesskoden - Statens vegvesens

SIKRING: Mengdeoppgjør erstatter rundsum.
(Begge foto: Jørn Söderholm)

håndbok 025, men Vegdirektoratet vil sørge for en så rask implementering som mulig.

– For å sikre rask implementering før oppdateringstidspunktet, vil vi så snart det praktisk lar seg gjøre

gå ut med en anbefalt spesiell beskrivelsestekst som legges inn i alle konkurransegrunnlag som skal utlyses. Praktisk vil dette gjøres ved at den spesielle beskrivelsesteksten legges direkte inn i programvaren de fleste prosjekterende bruker for å lage konkurransegrunnlag. På den måten sikrer vi rask implementering på alle nye byggeprosjekter som utlyses av Statens vegvesen, uttaler Johansen. Han legger til at driftskontraktene har sitt eget opplegg som ikke berøres av denne endringen.

– Kun et skritt i riktig retning

Spesialrådgiver Roald Tystad i MEF er tilfreds med at det nå kommer en endring i Prosesskoden, men mener man ikke er helt i mål ennå.

– Det er et skritt i riktig retning at langsgående sikring nå skal gjøres opp etter regulerbare mengder i stedet for rund sum. Vi setter stor pris på endringen, men det er likevel bare et steg på veien, sier han.

– Arbeidsvarslings-/trafikkavviklingsplaner utarbeides i dag av entreprenøren og skal godkjennes av byggherren, som er Statens vegvesen. Dette kan være omfattende planer tilknyttet store kostnader som først blir kjent på det tidspunktet planen skal godkjennes. Videre er det store forskjeller fra fylke til fylke for hva som blir godkjent. Vi mener derfor at arbeidsvarslings-/trafikkavviklingsplaner må utarbeides av byggherren og at dette er en del av tilbudsgrunnlaget. Det vil føre til at godkjenningsordningen, når Vegvesenet er byggherre, faller bort. For anlegg hvor det er avtalt en vedlikeholds-/skjøtselsperiode, bør det utarbeides arbeidsvarslingplaner også for dette, sier han. ■

ETTERLYSER KRAFT TIL GJ ENNOMFØRING

Anleggsbransjen og Statens Vegvesen er rystet av stygge ulykker på anlegg de siste årene. Vegdirektøren tar det på alvor, og vil gjøre noe med det. Entreprenørsiden etterlyser gjennomføringskraft.

Tekst og foto

I JØRN SØDERHOLM

FORNEBU: HMS-konferansen 2013 åpnet med et innlegg av vegdirektør Terje Moe Gustavsen. Han gikk rett på sak, og pekte ut ulykkestallene i entreprisedriften som Statens Vegvesens aller største utfordring. De siste par årene har det vært en markant økning i dødsulykker på etatens anlegg.

for de mest alvorlige ulykkene. Og vi ser at underentreprenører ikke har deltatt i samhandlingsprosesser, sa vegdirektør Terje Moe Gustavsen i sitt åpningsinnlegg.

Her nevnte han støpekollapsen på Rotvollhaugen bro i Trondheim og kjørerampesvikten på en maskinhenger ved Jondalstunnelen som

2003-2009: En dødsulykke hver 8. måned.

2010-2011: En dødsulykke hver 3. måned.

2012-2013: En dødsulykke hver 2. måned.

Det er altså en utvikling som går gal vei. Og det er tre viktige fellestrekk ved disse ulykkene.

Underentreprenører

– Underentreprenører er involvert i de fleste alvorlige ulykkene. Faktisk alle, unntatt én. Det ikke er gjennomført Sikker-Jobb-Analyser

konkrete eksempler. Han gjentok tidligere budskap om at dette er noe han og Statens Vegvesen tar på største alvor, og han listet opp en rekke tiltak som skal snu utviklingen.

Etter åpningsinnlegget deltok vegdirektøren i en paneldebatt sammen med MEFs Trond Johannesen, Steinar Krogstad fra Fellesforbundet og Svein Christian Ulvatne fra Backe Entreprenør.

Johannesen understreket hvor viktig det er at underentreprenører blir involvert i HMS-arbeidet og –kulturen på det enkelte anlegget. Han sa seg fornøyd med at Statens Vegvesen har tatt tak i ulykkesproblemet. Men det hjelper lite å ”ta tak i” ting hvis man ikke får gjort noe med det.

Bedre

– Alt kan gjøres bedre. Jeg tror involvering av underentreprenører er viktig. Det er bra at Statens Vegvesen har tatt tak i det. Jeg tror det er behov for bedre kommunikasjon mellom aktørene på prosjektene, og mer involvering

av aktørene. Inkludert underentreprenører, sa Johannesen.

– Du har tatt tak i at hver bedrift skal ha sin HMS-kultur. Men hvordan skal man ta den kulturen inn i det enkelte prosjekt? Gjøres det godt nok? Greier man å være spesifikk nok på hvert prosjekt, spurte debattleder og BNL-sjef Jon Sandnes.

– Der har man en utfordring. Det er sterkere fokus på dette enn tidligere. Men jeg er opptatt av at vi i fellesskap skal følge opp det vi er enige om. Det trengs mer gjennomføringskraft, sa Trond Johannesen.

Han pekte på oppgjørsformen for sikrings tiltak som et virkemiddel her. Vanligvis tas sikringstiltak med som en rundsum i anbud, i stedet for mengdeoppgjør for faktisk gjennomførte tiltak. Her har Statens Vegvesen region Midt-Norge gjort det motsatt, og praktisert mengdeoppgjør.

KLØR: Mens vegdirektør Terje Moe Gustavsen (nr to f.v.) lurer på hva Statens Vegvesen skal gjøre med ulykkene etterlyser Trond Johannesen (t.h) i MEF mer gjennomføringskraft. Paneldebatt på HMS-konferansen, sammen med Svein Christian Ulvatne (t.v.) fra Backe Entreprenør og Steinar Krogstad fra Fellesforbundet.

– Det har vist seg vellykket. Men dette er en sammensatt utfordring, understreket Trond Johannesen.

Signaler

Steinar Krogstad fra Fellesforbundet mente det er vel og bra at ledelsen i Vegdirektoratet snakker høyt om sikkerhet og kampen mot ulykkestallene. Men han er slett ikke sikker på om de signalene når ut til de enkelte prosjektene og regionene. Han mener lange og kompliserte kontraktskjeder er en viktig faktor.

– Kapp kontraktskjedene. Det kan gjøre en ukontrollert situasjon mer kontroller-

bar. Vi må få arbeid tilbake i hovedbedriftene, sa Krogstad.

Han fikk støtte fra Svein Christian Ulvatne, fra byggentreprenøren Backe Entreprenør.

– Man snakker ofte om kultur når det gjelder HMS. Men når man snakker om underentreprenører ute på anleggene, så er det kontrakter det snakkes om, sa Ulvatne. Også han mener kontraktskjedene er en viktig faktor.

– De er nok for lange. Man mister oversikten når man kommer ned i tredje og fjerde ledd, sa han.

>>>

TVILER: Administrerende direktør Håvard Kjenseth peker på dårlig sammenheng mellom signaler og praksis.

– Gode signaler, men...

Håvard Kjenseth i Isachsen Entreprenør er glad vegdirektøren snakker så tydelig, men tviler på at signalene rekker ut til anleggene. Etterlyser HMS i kontrakter.

– Det er ofte ikke prispåbærende poster i HMS. De står bare at vi skal etterleve det. Vi har gitt en pris, og den skal etterleves. Hvis byggherren ikke tar HMS så alvorlig i praksis på anlegget, så er det holdninger som fort sprer seg blant entreprenørene. Det er gode signaler som kommer fra sjefen i Statens Vegvesen, men det spørs om signalene kommer godt nok ut, påpekte administrerende direktør Håvard Kjenseth i Isachsen entreprenør i et innlegg på HMS-konferansen på Fornebu.

Tidsfrister

Han pekte på stramme tidsfrister som et eksempel på ting som i praksis kan sette HMS-fokus til side. – Det blir gjerne tichte frister, uten at man får utsettelse. Da må vi sette på flere folk, selv om det er trangt. I slike situasjoner har planleggingen ofte vært dårlig, sa Kjenseth.

I gjennomføringsfasen av et prosjekt er det oftest sterkere fokus på tekniske løsninger framfor sikring og HMS. Kjenseth mener det er en jobb å gjøre i start- og slutfasen av prosjekter. Og ikke minst i kontraktene.

– Sikring er ullent i mange kontrakter. Gjør HMS prispåbærende, så blir det klarere. Det kan gjøres med enkle grep i planleggingsfase, sa Håvard Kjenseth.

– Hvor flinke er byggherrene til å vekte HMS, spurte møteleder og BNL-sjef Jon Sandnes. – Kunnskapen mangler. De har planverket, men greier i praksis ikke å utøve det godt nok.

– Hva med entreprenørene? Har dere litt ”svak HMS-stemme”?

– Ja, litt. Vi kan ofte bli mistenkt for å ha økonomiske motiver. Selv om det er folks sikkerhet som er motivasjonen, svarte Håvard Kjenseth.

Isachsen Entreprenør AS har 300 ansatte og omsetter 900 millioner kroner.

– MÅ GJØRE NOE MED BORESTØVET

– Det er stort fokus på hansker, briller og at man skal parkere riktig vei. Men ingen bryr seg om at folk vasser rundt i kreftfremkallende støv!

Den salven kom fra regionalt verneombud Glenn Seland. Han holdt et felles innlegg på HMS-konferansen sammen med spesialrådgiver Frode Adnersen i MEF. Tema var kvartsholdig støv ved bergboring.

– Mange mener at arbeidsmiljøet for bergboretere aldri har vært bedre. Men dagens boreriggere produserer mye støv. Kvartsholdig støv er kreftfremkallende. Men vi greier ikke å gjøre noe med det. Støvproblematikken har vi hatt i mange år, og det er presentert mange løsninger. Vi får ofte høre av entreprenører at løsningene er for dyre, og at byggherre ikke vil betale for dem, sa Seland i innlegget.

Han mener entreprenører, byggherrer og Arbeidstilsynet alle skylder på hverandre, og etterlyste et konstruktivt samarbeid i stedet.

De sa MEF-rådgiver Frode Andersen seg helt enig i.

– Vi må få til det samarbeidet. Vi har hatt veianlegg med store masseuttak av stein som har gått på tradisjonelt vis. Vi ønsker å få til en utvikling i samarbeid. Ikke minst med kartlegging av geologiske forhold, sa Andersen.

Rutiner

Han påpekte samtidig at MEF har bidratt til en rekke forbedringer av rutiner innenfor boring.

HMS-BØNN: Regionalt verneombud Glenn Seland etterlyser løsning på støvproblemet med boreriggere.

Framover ønsker MEF å bidra til styrking av opplæringen for borevognførere, med et ny-startet kursopplegg. En sertifiseringsordning for bergborevogn står også på oppgavelisten. – Like konkurranseforhold og kvalitetsøkning på maskinparken er viktig. Det er en vilje der. Ingen ønsker at noen skal bli skadet på jobb. Men så har vi praksis: Hvor mange avviksmeldinger har dere fått inn som gjelder boreriggere på anlegg, spurte Andersen.

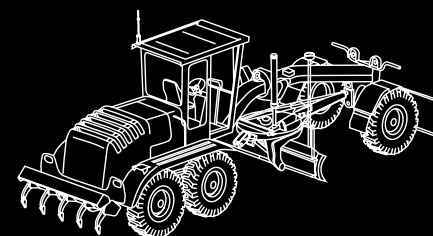
Svaret fra salen var en lavmælt humring: Ikke særlig mange, nei.

MEFs medlemmer har i dag ca 500 borevogner i drift. Støvproblemet er størst i begge ender av vogna: Foran ved boreriggen og bak ved støvsuger. Belg på støvsuger og fjernstyring av boringen har kommet til som forbedringer, men fortsatt produseres det store mengder støv som følge av høy produksjonstakt.

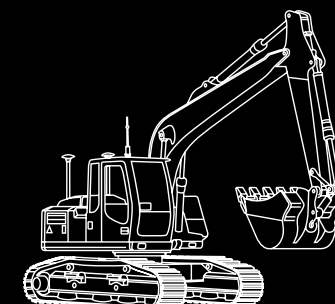
– Samle støvet i sekker har vært antydnet som tiltak. Men det er lite aktuelt. Riggene borer fort 300 meter pr dag. Da må 100 sekker á 20 kilo hver samles, håndteres og flyttes. Kjemikalier som binder støvet i større partikler prøves ut i nord nå. Men dagens kjemikalier tåler ikke frost. Vannspyling kan brukes, som på tunnelrigger. Det gir mye prosessvann og avrenningsproblemer med forurensning til omgivelsene. Vi har mange metoder. Alle har sine utfordringer, sa Frode Andersen.

Et forprosjekt for å visualisere problem er i startgropa. Et samarbeid mellom TT Anlegg AS, Norsk Arbeidsmandsforbund, Atlas Copco og MEF har som mål å forbedre boreutstyr for hele bransjen.

Støvproblematikk fra bergboring blir et viktig tema på Sprengningsdagen under Anleggsdagene i januar 2014. ■

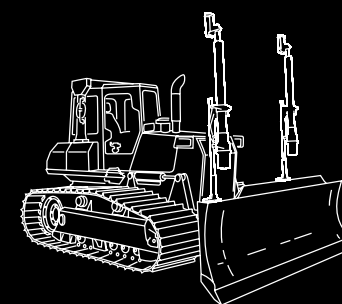
3D maskinstyring med GPS, mmGPS eller totalstasjon
2D maskinstyring med laser, ultralyd og tverrfall

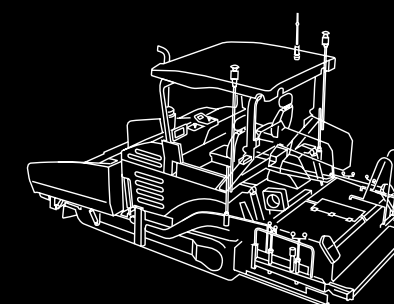
3D GPS maskinstyring
2D maskinstyring med enkel eller grafisk display

Full kontroll.

3D maskinstyring med enkel GPS eller dobbel GPS eller totalstasjon
2D maskinstyring med enkel eller dobbel lasermottaker og tverrfall

3D maskinstyring med mmGPS eller totalstasjon
2D maskinstyring med ultralyd, skanner og tverrfall

Markedets mest brukervennlige! Godkjent for kjøp og salg

LOADMASTER LM 9000i
Hjullastervekt

HELLA MASKIN AS Tlf 35 96 72 72 | www.hella.no

Get Connected... siteLink

— STORTRIVES MED DUMPEREN

» A40FSen er utrolig fin å kjøre med hydrauliske fjærer

KOLLEGER: Christian Fjeldal er en glad kar som kollegene setter pris på. Thomas Lorentzen (t.h.) kjører en Komatsu PC210 graver mens Dan Roger Berntsen kjører en Bell 50.

Christian Fjeldal (27) har Cerebral Parese. Likevel har han kjørt dumper i seks år. I høst ser du ham i "Ingen grenser" på TV 2.

Tekst og foto

JØRN SØDERHOLM

FEVIK: Har du sett på "Ingen grenser" på TV2 i høst? Med hver sine utfordringer har vi fått følge en gjeng funksjonshemmede gjennom tøffe strabaser på tur i villmarka.

En av dem er Johan Christian Fjeldal (27) fra Lillesand. Tross sitt handicap har han fulltids jobb som dumperfører i MEF-bedriften Heldal Entreprenør i Lillesand. Det er en jobb som for ham utgjør et hav av livskvalitet.

– Det er godt å vite at man kan brukes til noe. At man kan utføre en jobb 100 prosent som andre, sier Fjeldal til Anleggsmaskinen.

100 kroner

Med en rattkule til 100 kroner som eneste tilpasning er han fullt operativ som maskinfører. Og han stortrives med "sin" 6-7 000 timer gamle Volvo.

– A40FSen er utrolig fin å kjøre med hydrauliske fjærer. Kongedumper, utbryter han.

Han har kjørt for Heldal i et års tid. Før det kjørte han dumper hos TT Anlegg i fem år. Det var der han først fikk prøve seg bak rattet i en dumper.

– Det var skummelt første gang. Da jeg etterpå fikk tilbud om jobb ble jeg så glad at jeg bare grein og grein, forteller han.

Nå i høst kjører han på en boligfelt-utbygging i Moy Moner, like ved Fevik. Opptakene til TV-serien gikk fra midten av juni til midten av juli. Han var en av rundt 1 000 søkere, og var gjennom to runder før han fikk grønt lys for å delta.

Han trener fire ganger i uka på sykkel og med styrketrening for å holde seg i jobb.

– For å holde spasmene i sjakk. Jeg kunne ikke gått i jobb uten den treningen, sier han.

Turen vi nå ser på TV var likevel svært tøff for Christian og de andre.

– Det var fysisk tøft! Vi gikk fra syv til femten timer hver dag i bortimot 30 dager. Jeg var tynnere dag jeg kom hjem. Nå er det bare rart – nesten uvirkelig – å se det igjen på TV, sier han.

Positiv

Anleggsleder Ole Bjørn Olsen berømmer Christian, og mener han er en topp kar å ha i arbeid.

– Han står på og er alltid positiv.

– Hvordan er det å ha en medarbeider i hans situasjon i arbeid, sett i produksjonsperspektiv?

– Så lenge han kjører dumper går det bra. Han produserer som andre maskinførere. Bortsett fra begrensninger i muligheter til å gjøre arbeid utenfor hytta kreves ingen tilrettelegging, sier Olsen.

Gunhild Heldal på kontoret er den som har vært Christian Fjeldals kontaktperson overfor Nav. Men hun understreker at det utelukkende er hans egen innsats som har fått ham dit han er nå.

– Vi er en IA-bedrift. Christian har kommet inn den veien. Men han har selv tatt initiativ. Det er han selv, hans innsats og hans ståpåvilje som er grunnen til at han er der han er. Vi har kun åpnet døren, sier Gunhild Heldal.

Christian har førerkort for lastebil, men det vil kreve noe mer tilrettelegging av førermiljøet enn dumperen. Når dette skrives ligger det inne en søknad om bistand til en slik tilrettelegging hos Hjelpemiddelsentralen.

Hun er glad bedriften har en sånn ressurs som Christian Fjeldal.

– Han er en stor ressurs for bedriften, og et kjempepositivt bidrag til både produksjon og arbeidsmiljø. Å få inn en kar som Christian har vært en veldig positiv erfaring, sier hun. ■

PÅ TUR: Slik har vi sett ham på TV: Glad, positiv og til tider nokså sliten. (Foto: Mastiff / TV2)

Austin Norge AS

Austin Norge har høye ambisjoner innen levering av varer og tjenester med høy kvalitet til deg i sprengningsbransjen.

- Sprengstoff
- Tennmidler
- Verktøy
- Sprengningsteknikk
- Borehullslogging
- Sprengstofflager
- Distribusjon

VI FLYTTER!
 Den 16. desember er vi på plass i nye lokaler i Kobbervikdalen 75 3036 Drammen
 Telefon som før: 32 82 68 70
 Ordretelefon: 480 55 800

AUSTIN NORGE AS
www.austin.no

MASKIN

Demodager hos nisje-leverandører

TUNGT OG SPESIELT

Spesialmaskiner og –utstyr har et lite og lojalt publikum. Vi har vært på visning av valser og knuseverk.

Tekst og foto

JØRN SØDERHOLM

SANDE / SPYDEBERG: Vi besøkte i oktober høstens årvisse nyhetsvisninger hos to sentrale leverandører av nisjeutstyr: Wirtgen Norge i Sande leverer Hamm valser og Vögele asfaltutleggere, mens Fredheim Maskin i Spydeberg leverer Keestrack knuse- og sorteringutstyr. Først ut på catwalken hos Wirtgen Norge var en serie nye kompakte valser som komprimerer med oscillasjon i stedet for vibrasjon.

Skånsomt

– Det gir raskere kompaktering, med færre overfarer. Oscillasjon er mer skånsomt mot underlaget, uten fare for overkompaktering eller knusing. Dette er maskiner for trange omgivelser, sa salgsleder Eddy Heggard Engebretsen i Wirtgen Norge.

Her var det også premiere på det helt nye valsetoget H13i, en 13-tonner som erstatter utgående 12- og 14-tonnere. Her er det en firesylindret 140 hk sterk steg III b-motor fra Deutz, med konstant degenerering av dieselpartikkelfilter.

Nyheten er klargjort for komprimeringsdokumentasjon med Hamm HCQ Navigator. Publikum – den dagen vi var innom var det stort sett asfaltfolk

SKÅNEVALS: HD 10 (t.v.) og 14 er to av de nye, små oscillerende valsene fra Hamm.

– fikk også se den nye utleggeren Super 1803-3i fra Vögele og en ny sprøytevogn for klebemiddel.

Fredheim Maskin inviterte bransjen til Keestrack-dager, med demonstrasjon av knuseverk i Hobøl Pukkverk. Gode kunder og forbindelser ble i forbindelse med arrangementet invitert på helgetur til Keestrack-fabrikken. Den største nyheten hos Fredheim Maskin var den nye grovknuseren Apollo, der inntaket er 1050x730 mm. En 350 hk Cummins motor sørger for effektiv produksjon.

Fredheim Maskin har siden brødrene Svein og Per Olav Fredheim slo seg sammen i 2005 opparbeidet en bedrift som i 2012 omsatte 175 millioner, og som kan med en solid balanse og egenkapital kan skilte med AAA-rating. – Det har gått fort. Men det ligger mye timer bak. Det skal du vite, sier Per Olav Fredheim.

VIDEO: Se video av kjeften på Keestrack Apollo i drift: www.youtube.com/anleggsmaskinen

KNUSER:

Kjeften på en Keestrack Apollo grovknuser er ikke et blivende sted.

TUNGT: Per Olav Fredheim har 700 tonn utstyr på utstilling i Spydeberg.

— KINAMASKINER GIR MER TIL LØNN

Vil du skaffe – og beholde – de gode maskinførerne? Da bør du satse på billige kinamaskiner i stedet for dyre maskiner fra kjente merker

Tekst og foto

JØRN SØDERHOLM

HØNEFOSS: Terje Lien og Kjell Ove Fagerland i Hako Maskin AS lever av å selge kinesisk produsert anleggsutstyr: Gravere og hjullastere fra Liugong, samt hammere, klyper og annet tilbehør fra Giant. Det er altså landets første og fremste representanter for Kina-maskiner som snakker.

– Er det et pussig salgsargument dere har funnet på selv...?

– Nei, det er en av våre kunder som har sagt det. Med billige maskiner kan han betale de ansatte 10-15 kroner mer i timen, og likevel tjene penger. Kjøper du billige maskiner har du mer penger igjen til lønn, sier administrerende direktør Terje Lien.

Manko

Det er manko på gode maskinførere. Gutta og jentene bak ratt og spaker snakker sammen, og sammenligner utstyr. Føreren av den største Caten eller Volvoen er helten på brakka, og ”stakkaren” som kjører en liten kinamaskin blir nesten mobbeoffer. – Men hva om Liugong-føreren har 30-35 000 kroner mer i lønn i året? Da får nok pipen en annen låt, tror distriktssjef Kjell Ove Fagerland.

– Javel. Men bruktværdien da? Den er sørgelige saker på kinesiske maskiner?

– Ja, jeg hører konkurrentene sier det. Men regnestykket viser noe annet, sier Fagerland. Han skisser opp to regnestykker, på en 8-tonner fra henholdsvis Liugong og ”et kjent merke”. Regnestykket viser at verditapet i kroner og øre er 100 000 mindre på Liugong-maskinen. >>>

NY: Slik ser en 8-tonner ut før montering. Kjell Ove Fagerland flytter en nyankomet 908D. To av disse går inn i en 40 fots container.

PROSJEKT

– Hundre tusen, altså. Og det er nøkternt. For det kan entreprenøren gi maskinføreren en to ukers all inclusive-ferie i Thailand hvert år. Eller mer i lønn, sier Kjell Ove Fagerland.

– Kundene står i kø for å kjøpe innbyttemaskinene våre. Vi har i år tatt 2006- og 2007-modeller i innbytte. Det går ut med en gang, sier Terje Lien.

Karene

Karene i Hako Maskin prøver ikke å briske seg som potensielle leverandører til Hæhre og andre store entreprenører.

– Vi kan serve også dem på pris. Men vi greier ikke serve dem på leveranser og service. Vi selger til små entreprenører, som har noen få maskiner i drift. Firmaer med 5-10 mann i arbeid, sier Fagerland.

Derfor går det mest i mindre maskiner. Mest 6-8-tonnere. Et "normal-år" er det gjerne 30-40

prosent hjullastere og resten grave som selges. I år har det vært 90 prosent gravere. Den nye D-serien fra Liugong har slått godt an. I løpet av året er det solgt 35 stykker av 8-tonneren 908D. På Dyrskud'n i Seljord tidligere i høst ble det solgt fire 6-tonnere 906D på rappen.

Lien og Fagerland tror kinesiske maskiner først og fremst har et imageproblem i vestlige markeder, men at dette kommer til å snu.

– Kobelco erfarte det samme, som første japanske maskinmerke her til lands på 80-tallet. Markedet hadde ikke erfaring med japsemaskiner, og manglet tiltro. Men så snart de fikk maskiner ut i markedet ble det en stor suksess, sier Terje Lien.

Daværende Pay&Brinck startet import av Nissan minigravere i 1981, mens Beck Maskin AS i 1982 startet import av Kobelco gravemaskiner. ■

SAMMEN: Terje Lien (t.v.) og Kjell Ove Fagerland i Hako Maskin AS.

Annenhåndsverdi

8-tonner fra kjent merke

Innkjøp 750 000 kr
Drift 5 år, 6 000 timer
Bruktverdi 400 000
Tap 350 000

Liugong 8-tonner

Innkjøp 450 000 kr
Drift 5 år, 6 000 timer
Bruktverdi 200 000
Tap 250 000

FIBEROPTISK HIGHWAY ELLER FIREFELTS MOTORVEI?

UANSETT HVA DU BYGGER, VIL VI VÆRE MED PÅ REISEN.

Uansett om du graver grøfter for fiberoptiske kabelnett i Bergen eller bygger motorveier på Østlandet, lønner det seg å velge leasing fra SG Finans når du skal finansiere bedriftens nye driftsmidler. Leasing er velegnet for finansiering av maskiner, utstyr og kjøretøy. Din bedrift får tilgang på moderneog effektivt utstyr uten å binde egenkapitalen,

samtidig som du oppnår raskere utgiftsføring og bedre forutsigbarhet på kostnadssiden.

Ta kontakt med et av våre 15 regionkontorer på telefon **21 63 20 00** om din bedrifts finansieringsbehov. Sjekk også våre leasingkalkulatorer på **sgfinans.no**

 SOCIETE GENERALE
Equipment Finance

Flytter grensene
for hva som er mulig

NESTE GENERASJON TILTROTATORER. SÅ MYE MER. HELT SIKKERT.

www.indexator.se

UR-SLITER MED RYGGSEKK

Den tåler nesten hva som helst av juling og misbruk. Nå har Toyota Hilux fått utvidet bruksområde også.

Tekst og foto

| JØRN SØDERHOLM

Virker det, så ikke fiks det. Men sett gjerne på litt ekstra, sånn at det får større bruksområde.

Det er én mulig oppsummering av filosofien bak denne månedens bil. Da Toyota Hiace forsvant ut i historiens mørke mistet vi også en utmerket sliter for de som trenger en firehjuls-trekker med litt skaplass. De har ikke fått sine behov dekket av Hilux. Og når nye Proace kun leveres med forhjulstrekk har firehjulsstrekk-trengende måttet gå til andre merker. VW-importør Møller er glad for det.

Topp

Den lekkasjen har Toyota Norge villet demme opp for med bilen vi ser her: Hilux Cargo. Den omtales som en egen modell, og en modell som kun vil selges i Norge. Men det er en vanlig Hilux, med tillegg av en spesialdesignet plasttopp og tilhørende interiør med forhøyet dørk, uttrekkbar skuff og mulighet for side-monterte hyller.

Teknisk sett er det en vanlig Toyota Hilux SR5 Extra Cab. Motoren er en 2,5 liters firesylindret motor på 144 hk og 343 Nm, som sender kreftene ut til hjulene gjennom en fem trinns manuell girkasse og en like manuell fordelingskasse med innkoblingsbar firehjulsdrift. Diff-sperre bak kommer til nytte går det blir ekstra rufsete.

Det er en enkel og solid teknologi som har skaffet Hiluxen et ry som en nyttebil du ikke greier å ta livet av, om du så går inn for det.

Innredningen i hytta er standard Hilux. I grunn design og sittestilling er det besnærende likhetstrekk med Hilux fra 90-tallet, om enn oppdatert med dashbord og tekniske løsninger som blåtann og stereo anno 2013. If it works, don't fix it.

SKUFFER: Toyota Hilux Cargo er en vanlig Hilux med en uvanlig plasttopp med tilhørende innredning. Det går akkurat en europall inn mellom hyllene. (Alle foto: Brage T. Søderholm)

Nebb

Det er plastboksen bak – og oppå – hytta som gjør den store forskjellen. Med det lave ”nebbet” som strekker seg fram til frontruta får man plass til inntil 2,7 meter lange gjenstander som ikke går inn i vanlige ettermarkedets plasttopper. Dessuten har den rails på taket, med mulighet for å henge på Thule-bøyler til ting som ikke går inn bilen.

Med Cargo-påbygget blir det en utmerket servicebil for mekanikere og andre håndverkere med behov for Hiluxens framkommelighet og slitestyrke.

Plasttoppen og innredningen med skuffer og hyller er produsert av norske Loyds. Hele Cargo-løsningen tar 252 kilo av bilens nyttelast. Med monterte sidehyller kan man fylle 388 kilo verktøy, utstyr eller andre egne greier i skuffene og hyllene.

Cargo-løsningen koster snaut 70 000 kroner (eks mva) i tillegg til Hiluxen. Det vil si en bilpris i området rundt 400 000 kroner, hvis man ikke brisiker seg alt for mye i annet ekstraputstyr.

Cargo-versjonen gjør bilen veldig mye bedre enn standard Hilux for bilbrukere som skal ha med seg en del verktøy og utstyr som ikke er altfor stort og tungt, som trenger fremkommeligheten og fremforalt slitestyrken i Hiluxen. Men noen erstatter for en 4x4 kassevogn er det ikke. ■

STANDARD: Foran plasttoppen er det en standard Hilux, med 2,5 liters diesel.

SERVICEBIL: Cargo-versjonen er nyttig for folk som skal ha med seg en del verktøy og utstyr. Bare det ikke er for tungt. Godt lys er standard.

JOB: Innvendig er Hiluxen besnærende lik sine forfedre fra 90-tallet, men i oppdatert versjon.

UNN Pasienthotell, Tromsø

HER KOMMER TROMSØS HØYESTE HUS

Her kan man se «fotavtrykket» av det nye pasienthotellet, som blir Tromsøs høyeste hus når det står ferdig våren 2015.

Ved Universitetssykehuset Nord-Norge i Tromsø bygges det som ikke bare blir Norges største pasienthotell, men også Tromsøs høyeste hus.

Tekst og foto

IRUNAR F. DALER

TROMSØ: En fin oktoberdag befinner Anleggsmaskinens utsendte seg nede i en byggegrop like utenfor sentrum av Tromsø. Nesten helt inntil det eksisterende universitetssykehuset vil snart et nytt landemerke stige opp fra byggegropa og til slutt rage over hele sykehusområdet og byen for øvrig.

Fjellbolter

Når et bygg med 17 etasjer skal bygges, kreves det solid fundamentering. Når Anleggsmaskinen er på besøk nærmer denne viktige jobben seg slutten.

>>>

PROSJEKT

– Det blir litt kompliserte bærekonstruksjoner for en ca. 50 meter høy bygning. Det krever god forankring og ekstra store fundamenter. Vi bruker mye fjellforankring her. Det er en utfordring med vind på et såpass høyt bygg. Det strekket som kan oppstå i forbindelse med sterk vind, må tas opp i fjellboltene. Boltene bores 2,5 meter ned i fjellet og gyses fast. De står med ca. én meters mellomrom, og totalt benytter vi rundt 200 bolter for dette bygget, sier prosjektleder Jens Solvang hos totalentreprenør Consto AS.

– Jobben har gått veldig greit, og det er jo beileilig at fjellet ligger oppe i dagen. I løpet av et par uker begynner vi monteringen av betongelementer. Elementene kommer fra Jaro AS i Alta; de blir sendt hit og montert på byggeplassen. Vi benytter for øvrig Workinn AS som underentreprenør til graving og sprenging, mens vi har egne folk til betongarbeidene.

Små salver

Før Consto og UE-en Workinn AS begynte arbeidene på tomta, lå ikke fjellet bare oppe i dagen, men flere meter over bakken. Det måtte dermed en del sprengning og rydding til på tomta før den ble byggeklar. Den jobben, som var utlyst som eget anbud av Universitetssykehuset Nord-Norge HF (UNN), var det maskinentreprenøren TP Maskin fra Finnsnes som fikk.

– Vi var der inne og klargjorde for byggetrinn to. Vi fjernet oppstikkende berg på tomta som lå over en viss kote. I praksis gjorde vi tomta flat. Totalt fjernet vi nesten 2000 kubikkmeter fjell og omtrent like mye løsmasser, forteller Jan-Einar Nilsen, anleggsleder i TP Maskin.

– I tillegg flytta vi på en høyspenttrase, koblet om vann og avløp og satte ned en ny kom. Sprengningsarbeidene ble forresten litt annerledes i og med at tomta ligger så nærme sykehuset. Vi måtte dele opp salvene i flere små i stedet for færre store, og vi måtte ha vaktposter på tomta, sperre av gata, og ta en del trafikkale hensyn. Dette er likevel ikke unormalt ved fjellsprengning i sentrale strøk, og det bød ikke på noen problemer. Vår jobb var uansett bare som en liten parentes å regne, sammenlignet med alt som skjer der nå, sier han.

Store avstander

Han har et poeng, anleggslederen i TP Maskin, for det er virkelig store ting som skjer kloss inntil sykehuset i Tromsø. Med 17 etasjer, nesten 12 000 kvadratmeter bruttoareal og 243 rom, hvorav 22 er spesielt tilrettelagt mødre i barsel, blir det Norges desidert største pasienthotell. Hvorfor er det behov for et så stort sykehus hotell akkurat i Tromsø?

– Man moderniserer drifta her, og legger om fra døgnbehandling til dagbehandling. Flere trenger overnatting i større grad, fordi det er så store avstander her. Det nye pasienthotellet skal sørge for å gi et godt tilbud for pasienter, ikke bare i Tromsø, men i hele Nord-Norge. Fordi mange reiser langt for å komme hit, er de derfor nødt til å overnatte i forbindelse med behandling, sier Håvard Johannessen, prosjektleder hos UNN.

– Det er et stort fokus på at det skal være et godt sted å bo. En person på et pasienthotell tilbringer mye mer tid på rommet enn en vanlig hotellgjest. Hele hotellet skal dessuten ha universell utforming, og noen av rommene blir tilpasset multifunksjonshemmede, opplyser UNNs kommunikasjonsrådgiver Marit Einejord.

Sømboring

Så langt i prosjektet er det kun nærheten til eksisterende sykehus som har bydd på visse utfordringer.

– Hele tomta er jo en fjelltomt, så alt må sprenges bort. Fordi det må fjernes fjell helt inntil eksisterende sykehus, har vi drevet såkalt sømboring, hvor vi borer mange hull tett inntil hverandre, for å se nøyaktig hvor fjellet vil slippe. Dette for å bruke så lite sprengstoff som mulig, for igjen å unngå rystelser inne i bygget, forklarer prosjektleder Solvang.

– Vi har nok tatt ut litt over 5000 kubikkmeter fjell, pluss litt løsmasser på toppen. I forkant av hver salve må vi ringe tre ulike vakttelefoner på sykehuset. Det har vært mye jobb, men det har fungert svært godt. Vi har møtt forstå-

>>>

Byggegroppa ligger kloss inntil det eksisterende sykehuset. De ansatte på barneavdelingen har fått tilbud om øreklokker til å bruke innendørs

Det var TP Maskin AS fra Finnsnes som hadde oppdraget med å sprengne og rydde på tomta og gjøre den byggeklar. (Foto: Jan Fredrik Frantzen, Universitetssykehuset Nord-Norge HF).

PROSJEKT

Det blir brukt ca. 200 fjellbolter som denne (med rød topp). De står med ca. én meters mellomrom og bores 2,5 meter ned i fjellet før de gyses fast.

– Det krever god forankring og ekstra store fundamenter til en så høy bygning, forteller prosjektleder Jens Solvang i Consto AS.

else for støy og rystelser; det er jo ikke til å unngå. Man må jo knekke noen egg for å lage en omelett, sier han og ler.

Øreklokker innendørs og vaffer gjennom vinduet

At støy og rystelser har vært en utfordring for sykehuset legges det ikke skjul på.

– Vi har avtaler med laboratoriene her på sykehuset om at de blir varslet før sprengning, slik at de kan skru av sine svært sensitive maskiner. Det er spesielt snakk om de som analyserer blodprøver. Det er derfor klare regler og avtaler for når på døgnet det kan sprenge, og at det skal varsles i god tid i forkant av hver salve, sier Einejord.

– Det er for øvrig barneavdelingen som ligger

nærmest byggegropa, og de dårligste pasientene har blitt flyttet vekk fra rommene som vender ut mot den. Enkelte ansatte på den avdelingen har også blitt utstyrt med øreklokker til å bruke innendørs. Avdelingen ligger faktisk så nær byggegropa at sykepleierne har servert nystekte vaffer ut gjennom vinduet til anleggsarbeidere mens de har sittet på boreriggen utenfor!

Tekniske rom

Foruten det nye pasienthotellet skal det også bygges et nybygg på seks etasjer i forlengelse av dagens A-fløy. Byggestart for dette prosjektet er ikke før neste år, men det påvirker likevel det pågående prosjektet.

– Mellom sykehuset og det nye hotellet ble det bestemt at det skulle bygges en kjelleretasje

med traforom og teknisk rom for A-fløyprosjektet, som kommer som et senere prosjekt. Vi utfører også denne kjellerjobben, og det er litt av grunnen til at byggegropa har kommet så tett inn på eksisterende bebyggelse, sier Solvang.

– De nye tekniske rommene, som skal benyttes av A-fløyen, var egentlig planlagt på den andre siden av eksisterende bebyggelse, men den ble flyttet for å unngå å lage for mye problemer ved hovedinngangen til sykehuset. Og dermed ble den naturlig med i dette prosjektet, forklarer Einejord.

I rute

– En annen utfordring har vært dette med tiden, skyter Solvang inn.

– Det er et stort fokus på at det skal være et godt sted å bo, for en person på et pasienthotell tilbringer mye mer tid på rommet enn en vanlig hotellgjest, forteller UNNs kommunikasjonsrådgiver Marit Einejord. Her sammen med UNNs prosjektleder sier Håvard Johannessen.

– Det har vært veldig viktig for oss å få en rask fremdrift, slik at vi kommer oss opp av bakken før vinteren kommer og det blir frost i bakken. Det har vært svært hektisk, men vi er i god rute, forsikrer han.

Det betyr at alt ligger til rette for at det nye pasienthotellet åpner etter planen i april 2015, og sikrer overnattingskapasitet og gode forhold for tilreisende fra hele Nord-Norge. ■

Slik vil pasienthotellet se ut når det står ferdig våren 2015 (men det har blitt lagt til to etasjer etter at tegningen ble laget. (Ill.: BC Arkitektur).

Fakta:

Byggherre: Universitetssykehuset Nord-Norge (en del av Helse Nord HF)

Totalentreprenør: Consto AS

Arkitekt: BC Arkitektur

Kontraktssum: 260 mill. kr (eks. mva.)

Omfang: 17 etasjer (inkl. kjeller og teknisk etasje øverst), 52 meter høyt, samlet areal 11 855 m², 243 hotellrom. Tomta er ca. 3000 m² stor. Hotellets gulvflate er ca. 720 m².

Byggestart: Juni 2013

Ferdigstillelse: April 2015

FLEKKEFJORD PRODUKTER AS

- gir deg gode opplevelser

www.graveutstyr.no

RASK LEVERING

Våre produkter blir produsert i Norge i RAEX 450 / Slitestål - Produsent av utstyr fra 0,5 til 55 tonnns gravemaskiner

Flekkefjord Produkter AS - Svegeskogen 11 - 4400 Flekkefjord Tlf 38 32 70 70 post@graveutstyr.no

Når utstyret teller!

Tlf.: 64 83 65 30 - www.mogk.no

Good things
come in
small packages

TOPCON

VANGUARD
TECHNOLOGY™
HiPer SR
NETTVERKSMOTTAKER

Topcon HiPer SR

Toppmodellen for entreprenøren!

HiPer SR er en meget lett alt-på-stanga-mottaker som er klargjort for alle satellittsystemer og har nyeste antenneteknologi innebygget sammen med mottaker og batteri for inntil 20 timers drift.

Du vil ikke oppleve satellitter som denne mottakeren ikke har plass til å ta inn. Den kommer med TESLA målebok og bruker målebokens innebygde 3,5G modem for å komme seg på nett og motta korreksjoner. Dette er nettverksmottakeren for den som vil ha det aller siste, og du vil bli forbløffet over vekten, som kun er 850 gram.

Bruksområder er alle typer måling på centimeteren der en har dekning fra mobilnettet.

TopNET CPOS

Tilbudspris på komplett pakke med 1 års valgfritt TopNET eller CPOS-abonnement!

kr 134.000,- 1-dags kurs inkludert!

Pris er eks. mva. og forutsetter tegning av Blinkens Support- og Serviceavtale.

High Speed
Tracking

TOPCON

PS SERIEN
ENMANNSSTASJON

Topcon PS Serien

Lynrask, robust og vanntett!

Topcons nyeste enmannsstasjon rettet mot landmåleren og stikkeren med et øye for kvalitet og hurtighet!

- Ett tastetrykk og PS-stasjonen finner prismet i løpet av få sekunder.
- PowerTrac teknologi – Suveren til å følge prismet i vanskelige omgivelser. Finner prismet automatisk igjen etter man har passert bak hindringer.
- Lynrask og kraftig avstandsmåler – høy nøyaktighet både ved måling med og uten prisme.
- LongLink – Pålitelig kommunikasjon med 600 meter rekkevidde.

LONGLINK MAGNET™

- Vanntett – IP 65 Høyeste verdi for robotstasjoner i dagens marked.
- Magnet Field programvare med norsk språk.
- Avansert vinkelenkoderteknologi som sikrer presise vinkelmålinger.
- TSshield – Sikkerhetsfunksjon. Topcons system for deaktivering og sporing av instrumenter ved tyveri.

Pris fra kr 199.000,- eks. mva. Ta kontakt for mer info!

BYGG REIS DEG FOR 25. GANG

I oktober samlet Norges byggenæring seg nok en gang på Norges Varemesse i Lillestrøm.

Tekst og foto

RUNAR F. DALER

Helt siden den første Bygg Reis Deg-messen ble arrangert på Festningsplassen på Akershus Festning i 1954, har det vært en viktig møteplass for hele byggenæringen i Norge. I 1963 ble messen flyttet til Norges Varemesse på Sjølyst, og i 2001 gikk ferden videre til Norges Varemesse i Lillestrøm. Totalt var nesten 51.000 mennesker var inntom årets Bygg Reis Deg-messe. Rekordmange utstillere deltok; hele 544, hvorav over 100 var utenlandske. De besøkende kunne også delta på 75 åpne konferanser og fagseminarer.

– Dette er udiskutabelt hele byggenæringens nasjonale møteplass, en unik mulighet til både å få nyheter og oversikt over leverandører, varer og tjenester, men også påfyll av kunnskap og kompetanse, sa adm. direktør Halvard Gavelstad i Bygg Reis Deg i forkant av messen.

VEGDIREKTØREN POSITIV TIL SIGNALER FRA NY REGJERING

Vegdirektør Terje Moe Gustavsen er positiv til både OPS og etablering av et eget utbyggingsselskap, men forutsigbar finansiering er viktigst.

På konferansedelen av Bygg Reis Deg 13, kom vegdirektøren inn på det som mange er opptatt av, nemlig at veiutbygging tar for lang tid her i landet. Han er positiv til signalene fra den nye regjeringen, men trekker fram forutsigbar finansiering som nøkkelen til raskere og bedre utbygging.

– Samlet sett er det ikke noe tvil om at den nye regjeringen har bebudet ytterligere oppmerksomhet og aktivitet på samferdselsområdet, og alle vi som er opptatt av dette er tilfreds med det. Vi ser også at regjeringen ønsker å etablere et eget utbyggingsselskap innenfor veisektoren. Hva det innebærer, vet vi ikke helt ennå, men vi ser positivt på det. Men det er da viktig at man får en forutsigbar finansiering og at man klarer å se hele strekninger under ett. Jeg vil advare folk mot å tro at det er mye å hente i tid i selve

gjennomføringsfasen; altså det å bygge fortære når man først har startet byggingen. Det er nemlig ikke byggingen som er problemet, men tilgang på midler. Og man kan jo heller ikke planlegge noe man ikke har penger til å gjennomføre, for det i seg selv koster mye penger, sa han.

Mer innovasjon og nyskaping

Vegdirektøren var også positiv til regjeringens signaler om å benytte offentlig privat samarbeid (OPS) ved veiutbygging.

– Vi ser positivt på en fornyet bruk av OPS, men da er det viktig å bruke det på de riktige stedene. Det er bedre å bruke OPS i «jomfruelig mark» enn i komplisert byutbygging, hvor risikoen er mye høyere. Går man inn på OPS, bør man også gjøre det i flere kontrakter, ikke én. På den måten vil man få

en attraktivitet rundt temaet OPS og dermed få flere tilbydere, mer kompetanse og større konkurranse, sa han. Videre roste han norsk anleggsbransje, men kom også med oppfordringer til entreprenørene.

– Norske selskaper er sterkt dominerende i anleggsbransjen her i landet. De har god kompetanse, god konkurranseevne og de leverer god kvalitet. Men vi ønsker også mer innovasjon, mer kompetanse, større nyskappingsinteresser, og mer raushet i forhold til innkjøpsregelverket, sa han.

– Vi opplever en veldig høy aktivitet i bransjen, som vil bli enda høyere. Det er et kjempeprivilegium å få lov til å være med på dette. Det er en helt enestående tidsepoke vi er inne i nå, og vi må gjøre så godt vi kan, jobbe sammen og gripe sjansen som er her akkurat nå, avsluttet han.

Forutsigbar finansiering er nøkkelen til raskere veibygging, ifølge vegdirektør Terje Moe Gustavsen.

SNØSMELTEANLEGG VANT INNOVASJONSPRIS

Snøsmelteanlegget «SS Terje» vant Byggenæringens Innovasjonspris 2013 under Bygg Reis Deg 13.

Tekst og foto

RUNAR F. DALER

Under åpningskonferansen på messens første dag, ble NCC Construction AS og selskapets sjefingeniør/oppfinner Terje Myrhaug, belønnet med Byggenæringens Innovasjonspris 2013 for snøsmeltingsanlegget som bærer oppfinnerens navn: «SS Terje». Lekteren, som ble tatt i bruk i Oslos havnebasseng i februar 2012, smelter og renser hver vinter enorme mengder snø og is. Tidligere ble snøen lagret på depotier rundt omkring i byen, noe som blant annet førte til mye forurensning.

Skitten snø blir rent vann

– Anlegget kan håndtere ca. 20 lastebillaster i timen, og det tar kun ti minutter fra snøen helles ned i grovkuseren til den sendes ut i fjorden som bortimot rent vann, fortalte driftsleder for anlegget, Hans Kevin til Anleggsmaskinen da vi besøkte anlegget like etter det ble tatt i bruk. Snøen smelter relativt raskt, ettersom havvannet som benyttes alltid holder flere plussgrader. – Vannet som brukes til smeltingen hentes fra 21 meters dyp ca. 100 meter ut i fjorden her, og det er vanligvis rundt fire grader varmt og blir aldri kaldere enn 1,5-2 grader, forklarte sjefingeniør Terje Myrhaug.

På sin ferd gjennom anlegget blir de smeltede snømassene gradvis renere og renere, ettersom de skitne bestanddelene skilles ut ved hjelp av

stadig finere filtre. Og det er ikke småtterier som skjuler seg i snøen fra Oslos gater.

– Foruten plankebiter, enkelte kantsteiner og andre relativt store steiner, samlet vi forrige helg opp hele 80 tonn grus fra snømassene her. Slam, grus og tunge artikler synker til bunns, så henter vi det opp med jevne mellomrom. Grusen som ikke er forurenset kan jo gjenbrukes, mens de miljøfarlige massene blir deponert, fortalte driftsleder Kevin den gangen.

– Genial oppfinnelse

Innovasjonsprisen ble i år delt ut for annen gang, og har som mål å sette fokus på viktigheten av nyskapning i byggenæringen.

– Vinneren bygger opp under en sterk norsk anleggstradisjon. Innovasjonen er genial og meget energismart, og har direkte bakgrunn i forsterket miljøkrav både nasjonalt og lokalt. Den gir økt driftseffektivitet, reduserer transportbehovet og muliggjør gjenbruk av materialet. Anlegget reduserer de årlige CO₂- og støvutslippene med flere hundre tonn og klarer

Terje Myrhaug, mannen bak snøsmelteanlegget, mottok prisen på vegne av NCC. Her sammen med møteleder Nadia Hasnaoui, Gunn Ovesen (juryleder) og Inger Lindgren (jurymedlem).

å utnytte de store energimengdene som finnes naturlig i vanlig sjøvann. Innovasjonen har også vakt oppmerksomhet i utlandet, uttalte juryleder Gunn Ovesen under utdelingen. ■

En ny dimensjon i gravemaskin klassen.

Kontakt oss gjerne for ytterligere opplysninger
Wacker Neuson i Norge: tlf. 63 86 89 00
Nordland: Alfreds Maskin og Utstyr AS, tlf. 75 52 84 40
Hordaland og Sogn og Fjordane: Thor Heldal AS, tlf. 90 60 28 34
Hordaland: Multimekanisk, tlf. 95 75 61 61
www.wackerneuson.com

VERA ADR TANKER FOR DIESEL

1000,
2000,
3000 liter
tanker.

VERA TANK

Tlf. 92 41 98 00
veratank.no
info@veratank.no

NORSK TUNNELTEKNOLOGI I VERDENSKLASSE

– Norge er ikke bare en stormakt, men en supermakt innenfor tunneldrift, sa administrerende direktør i LNS, Frode M. Nilsen, under sitt innlegg på Bygg Reis Deg. Samtidig presiserte han viktigheten av like konkurransevilkår ettersom det kommer stadig flere utenlandske aktører inn i landet.

Tekst og foto | RUNAR F. DALER

Leonhard Nilsen & Sønner AS (LNS) er involvert i tunnelproduksjon i store deler av verden. Selskapet, som har hovedkontor i Risøyhamn i Vesterålen, har virksomhet i blant annet Hong Kong, Island, Russland, Chile, Antarktis og Grønland. I tillegg ga de lavest pris på et tunnelprosjekt på Færøyene nylig.

– Norsk tunnelteknologi er unik, og vi har en enorm kompetanse her i landet. Vi har topografien med oss i Norge, vi har vært veldig innovative, det har vært rom for utvikling av nye metoder og vi har hatt godt samspill mellom

entreprenør og byggherre. I tillegg har vi hatt en betydelig vannkraftutbygging. Av ca. 6000 km tunneler i Norge er hele 5000 km bygget i forbindelse med vannkraft, sa Nilsen.

Flatt hierarki

Men det var ett aspekt som Nilsen trakk fram som det kanskje aller viktigste for utviklingen av norsk tunnelteknologi, og det handlet om vår kultur.

– Det norske systemet, hvor vi jobber i team med flat organisasjon er det ingen som kan

sammenligne seg med. I Norge har vi selvgående, selvtenkende arbeidstakere som opererer i et flatt hierarki. Vi har opplevd at utenlandske firmaer har vanskeligheter med å akseptere at våre norske arbeidstakere kan ta egne beslutninger, all den tid de ikke har gått på universitet, sa han.

– Vi bruker få tunnelarbeidere per skift, men med meget høy effektivitet per arbeider. Jeg har vært med på tunnelprosjekter i Chile hvor de har brukt 17 mann der vi ville brukt tre-fire mann. Det går ikke fortore med 50 snekkere hvis man bare har en hammer! Jeg mener vi må begynne å tenke på varemerking av norsk tunnelteknologi. Vår teknologi er unik og verdifull og vi bør derfor varemerke den. Og det jobbes det nå med i Norsk forening for fjellsprenningsteknikk (NFF), sa han.

Prisdumping

Anleggsbransjen i Norge er i endring, blant annet ved at utenlandske entreprenører blir et stadig vanligere syn. Dette opptar Nilsen og LNS. – Vi får nå inn utenlandske aktører inn i Norge som har lønninger som ligger langt under halvparten av den lønna vi betaler. Det er viktig med like konkurransevilkår, og det første man bør sørge for er at vi i hvert fall får like lønninger, sa han.

– Hvis en god ting blir gjentatt nok ganger, er det mulig å få det gjennomført. Han Cato den eldre pleide å avslutte sine taler i senatet i det gamle Rom med setningen «for øvrig mener jeg at Karthago bør ødelegges». Til slutt fikk han også gjennomført sin vilje; Karthago ble ødelagt. Jeg pleier å si at «for øvrig synes jeg at minstelønn for tunnelarbeidere skal økes til over 300 kr timen». Da får vi like konkurransevilkår i Norge, avsluttet han.

Norge skal ta en lederrolle innenfor miljøfeltet, slo den nye lederen av Stortingets miljø- og energikomiteé, Ola Elvestuen, fast.

ØKT FOKUS PÅ BYGG- OG ANLEGGSAVFALL

I forbindelse med Bygg Reis Deg 2013, ble en ny nasjonal handlingsplan for bygg- og anleggsavfall 2013-2016 (NHP3) presentert.

Tekst og foto

| RUNAR F. DALER

Den nye lederen av Stortingets miljø- og energikomiteé, Ola Elvestuen, holdt åpningsinnlegget på seminaret, og han la ikke skjul på sine store miljøambisjoner.

– Målet er at Norge skal være en internasjonalt ledende nasjon innenfor miljøfeltet. Vi skal ta en lederrolle, både fordi det er et ansvar vi har, men også fordi det er en mulighet. Mitt generelle inntrykk er at vi har kommet langt når det gjelder avfallshåndtering innen bygge- og anleggsnæringen. Og det er svært positivt at man nå kommer med en ny handlingsplan og hever ambisjonsnivået ytterligere, sa han.

– For oppgavene er enorme på dette området. Hvordan skal vi genere mindre farlig avfall og miljøgifter og samtidig håndtere det som finnes på en bedre måte? Hvordan få færre giftige stoffer inn i det som skal bygges nytt og hvordan håndtere bedre det som ligger i allerede eksisterende bygningsmasse når den rives? spurte han.

100 % sortering

Presentasjonen til Paul Ødegaard, prosjektleder i Betonmast og Selvaagbygg, ga grunn til optimisme i så måte. Han fortalte de rundt 60 seminar deltakerne om hvordan de på boligprosjektet Utsikten på Mortensrud i Oslo har oppnådd en svært utrolig sorteringsgrad på 100 prosent.

– Det ble arrangert en intern avfallssorteringskonkurranse i Selvaag Bygg, og vi i ledelsen på Utsikten-prosjektet bestemte oss for å gå gjennom en container med blandet avfall på byggeplassen. På tre timer tømte vi hele containeren og fant ingenting som vi ikke kunne sortere. Vi bestemte oss dermed for ikke å ha blandet avfall-containerene overhodet, men sortere absolutt alt, forteller han.

Et av triksene de har dratt opp av ermet på dette prosjektet er å benytte kun gjennomskitige avfallssekker, slik at man dermed kan se alt som blir lagt ned i dem. Underentreprenører og -leverandører blir dessuten pålagt det samme høye sorteringskravet, og kostander ved feil-sortert avfall blir ført tilbake til dem.

– Det var mange som ikke trodde på oss til å begynne med og spurte oss hvor vi hadde gravd ned eller gjemt avfallet vårt, men dette har vi klart heltuten uten fusk, forsikrer Ødegaard, som også hadde oppfordring til myndighetene.

– Dette må lønne seg. Man vinner jo anbud på pris og ikke på sorteringsgraden. Vi mener at myndighetene og byggherrer må stille større krav når det gjelder miljøkrav. Da blir også konkurransevilkårene like, sa han.

Fra søppelmann til ressursforvalter

Den nye handlingsplanen for BA-avfall 2013-2016 inneholder tre hovedfokusområder; Farlig avfall og miljøgifter, Kunnskap og informasjon, samt Gjenvinning. På seminaret under Bygg Reis Deg ble handlingsplanen presentert av de tre områdeansvarlige organisasjonene.

>>>

Adm. dir. Frode M. Nilsen i LNS går inn for varemerking av norsk tunnelteknologi.

De tre som presenterte den nye handlingsplanen for BA-avfall 2013-2016: Sverre Huse-Fagerlie fra MEF, Marit Lindstad fra Norsk forening for farlig avfall (NFFA) og Gunnar Grini fra Norsk Industri.

Første områdeansvarlig, Norsk forening for farlig avfall (NFFA), var representert ved prosjektleder Marit Lindstad, som også er sekretær for NHP-nettverket. Hun viste med tall hvor omfattende dette med farlig avfall er.

– Totalt ble det deklart inn 900.000 tonn farlig avfall i 2012. BA-avfall ligger godt under 100.000 tonn, men vi mener disse tallene er for lave, sa hun. Hun forklarte videre at det er fire utvalgte avfallstyper det skal jobbes med framover.

– Vi har valgt å prioritere følgende avfallstyper: BA-avfall med bromerte flammehemmere, forurenset betong og tegl, vinduer/isoleringsglassvinduer og impregnert trevirke. Sammen skal vi nå sette oss noen realiserbare delmål for disse, sa hun.

Sverre Huse-Fagerlie, fagsjef avd. gjenvinning og avfallshåndtering i Maskinentreprenørenes Forbund, snakket om området kunnskap og informasjon. Han illustrerte hvordan bransjens anseelse og «image» er under utvikling.

– Jeg hadde en kompis på barneskolen som var sønn av en søppelmann. I dag snakker vi i stedet om ressursforvaltere. Jeg har til og med sett renovasjonsbiler med ordet «verdi-transport» på siden. Det er genialt, egentlig, for dette dreier seg jo i aller høyeste grad om verdier, sa han.

Det som tidligere ble kalt søppelmann heter i dag ressursforvalter, sa Sverre Huse-Fagerlie, fagsjef avd. gjenvinning og avfallshåndtering i MEF, for å illustrere hvordan bransjens anseelse og image har utviklet seg.

Norsk Industri er tredje områdeansvarlig, og bransjesjef gjenvinning Gunnar Grini ropet at NHP-nettverket har langt mer ambisiøse mål enn det som er nedfelt i EUs avfallsdirektiv.

– I henhold til EUs avfallsdirektiv skal 70 prosent av alt BA-avfall gå til ombruk eller materialgjenvinning innen 2020. NHP-nettverket tar sikte på å oppnå det målet allerede innen utgangen av 2016, slo han fast. ■

SmartDok
- Litt smartere, litt enklere!

Med SmartDok har du oversikt!

- timer
- maskiner
- verktøy
- sprengstoff
- rodelister/breytelister
- varer/massetransport
- skjema/bilder

www.smartdok.no • salg@smartdok.no • 90 40 33 33

ProAdm 5

Markedets kraftigste kalkyleverktøy for anleggskostnader

ProAdm 5 sørger for full oversikt over mann- og maskintimer!

Ta kontakt for en demonstrasjon

Citec Ring oss på 40 00 57 65 – citec.no

Tenkehelta.no

InfoEasy
ØKONOMISYSTEMER

Maskinentreprenørenes IT partner

Behov for å forbedre resultatet i din bedrift?

- Få kontroll over timer og vareforbruk
- Hurtig mobil timeføring for mann og maskin
- Oversikt over lønnsomhet i prosjektet
- Prosjekt- og maskinregnskap
- Ressursstyring og utleie
- Fastpris og tilleggsarbeid
- Regnskap og lønn

Kontakt oss i dag for produktdemonstrasjon
Daldata Bergen AS - 55 54 71 00 - infoeasy@daldata.no

DALDATA
SMARTE LØSNINGER ER GULL VERST

www.infoeasy.no

RESPEKT: Japanerne kaller ham bare ”Knut-San”. Knut Gaarde er teknisk sjef i Nasta.

Navn | Knut Gaarde
Alder | 52
Stilling | Teknisk sjef i Nasta AS
Aktuell | Gir Hitachi innspill til 6-serien, som kommer neste år.

PROFILEN | KNUT GAARDE

”Men etterhvert så vi jo at maskinen ikke oppførte seg som den skulle. Vi bygget den om mekanisk, og fikk flytta oljen.”

KNUT-SAN

Han kan ”alt” om Hitachi anleggsmaskiner. Selv ingeniørene i Japan lytter i respekt. Knut Gaarde (52) sørget for at den nye 5-serien virker med rototilt.

Tekst og foto
| JØRN SØDERHOLM

Kan du i det hele tatt tenke deg en grave-maskin mellom 8 og 40 tonn, uten rototilt? Ikke det, nei.

LARVIK: – Ja. Men det kan jeg ikke si til deg.

Vi sitter i et møterom på Nastas hovedkontor i Larvik. På den andre siden av bordet sitter Knut Gaarde. Han er teknisk sjef i selskapet som importerer Hitachi anleggsmaskiner til Norge. Vi har akkurat spurt ham om han vet hvilke nyheter som kommer på Hitachis serie 6 av gravemaskiner, når den lanseres i løpet av neste år. Gaarde er en kar som vet mer om Hitachis anleggsmaskiner enn de fleste. Den solide kompetansen og erfaringen har gitt ham solid anseelse i Hitachi. Japanerne kaller ham bare ”Knut-San”.

I 2013 har det vært mye oppmerksomhet på serie 5, som har fått mye skryt av maskinfolk som har kjøpt og kjørt dem. Spesielt det nye Trias hydraulikksystemet med tre pumper har fått mye skryt. ”Knut-San” har mye av æren for at det systemet er brukelig med rototilt.

Klager
– Vi fikk klager da vi leverte den første i serie 5. Maskinføreren var ikke fornøyd. I begynnelsen trodde vi vel ikke helt på’n. Det var nok bare han som måtte venne seg til hydraulikken, fordi den var ny og annerledes. Men etterhvert så vi jo at maskinen ikke oppførte seg som den skulle. Vi bygget den om mekanisk, og fikk flytta oljen. Men det var jo litt tungvint, forteller Gaarde, med trykk på ”tung”.

En ny gravemaskin som ikke fungerer med rototilt er utenkelig i Norge. Men det er et nokså avgrenset norsk og nordisk fenomen, som ikke var gjort på et øyeblikk å forklare. Hitachis folk tok saken på alvor, og sendte en tropp med ingeniører til Larvik. – De kom hit og så på forandringene vi hadde gjort. Jeg prøvde å forklare dem hva vi ønsket. Men det var ikke lett. De ingeniørene som kommer fra Japan kan lite eller dårlig engelsk. Kommunikasjonen er til tider en prøvelse, humrer Gaarde. >>>

Han er forresten bilmekaniker av utdannelse. Anleggsmaskiner har han holdt på med siden han begynte i Nasta i 1981, mens det fortsatt het Nanset Standard AS.

Enden på visa ble at Knut Gaarde reiste til Japan med både gravemaskinen, rototiltet og maskinfører Kims Stensnes. Det var han som tok i bruk den første serieproduserte serie 5-maskinen, og oppdaget at det var noe som ikke stemte med hydraulikken ved bruk av rototilt. Det er første gang noen utenfra har vært på Hitachis testfelt i Japan. Da fikk japanerne teste selv, og fagfolkene som kan programmering av kontrollene fikk se og høre hva ”Knut-San” og maskinførerne ønsket.

– Etter det var det grei skuring.

Endringer

Da hadde altså store Hitachi gjort fundamentale endringer i hydraulikksystemet på sin flunkende nye gravemaskinserie, etter at en maskinfører og en bilmekaniker i lille Norge påpekte at den nye Trias-hydraulikken fungerte dårlig med rototilt. Men hva var egentlig problemet?

– Rototiltet veier 1 000 kilo ekstra. Det gjør noe med hele hydraulikken. Med og uten rototilt er det to forskjellige maskiner.

– Hvorfor? Går det på volum i hydraulikksystemet…?

”**Henger med tipp og strø på hjulmaskiner og rototilt, det er ting som bare brukes i Norden.**

– Nja. Det er veldig komplisert å forklare, så....

– Prøv, da.

– Okei. Det går på prioritering av olje. Stikke inn, for eksempel. Det går jo av seg sjøl, på grunn av vekten og den ekstra armen i rototiltet. Det gjør at olja forsvinner i feil retning, egentlig.

– Hvilke grep er gjort på Trias-systemet for å få det til å virke?

– Vi har flytta olje fra én funksjon til en annen. Det er to måter å gjøre det på: Enten kunne vi øke volumet. Da hadde også dieselforbruket flydd i været. Ellers må du prøve å prioritere annerledes. Det fikk vi til, uten å gjøre noe med motoreffekten.

OMBYGGING: Tilhenger etter hjulmaskin er det knapt noen andre i verden som bruker. Kobling for brems og lys krever omfattende ombygging.

– Men det er temmelig drastiske inngrep i maskinen…?

– Ja, det er det.

– Hva gjør det med yrkesstoltheten å få til et sånt gjennomslag hos Hitachi?

– Mye. Det er klart. Det er jo noe av grunnen til at jeg fortsatt holder på med dette. At det er moro. Å se at du kan gjøre en forskjell, sier Gaarde.

Men den egne erfaringen fra over 20 år med anleggsmaskiner er ikke nok. Tilbakemeldinger fra gutta og jentene ute på anlegg er fortsatt viktig.

Maskinfører

– Det er alfa og omega. Å vite hva de synes, og se hvordan maskinene oppfører seg når de bruker dem. Jeg er ikke noen maskinfører. Jeg kan ikke oppdage de samme problemene som en god maskinfører kan, sier han.

Teknisk sjef Knut Gaarde er den i Nasta AS som primært har kontakten med Hitachi. Gjennom årene har han fått et godt forhold til japanerne, og møter japanere flere ganger årlig. Den lange reisen til Japan har han gjort bare fire ganger. Men Hitachi har en Europa-base i Amsterdam. Der er Gaarde flere ganger årlig, og japanere har vært på hovedkontoret i Larvik flere ganger.

Anleggsmaskiner – spesielt gravere – brukes veldig annerledes i de nordiske landene enn i resten av Europa. Japanerne har begynt å få opp øynene for det.

Eksempel?

– Utstyr som monteres på maskinene. Spakstyring på hjulmaskiner, for eksempel. Henger med tipp og strø på hjulmaskiner og rototilt, det er ting som bare brukes i Norden. På maskiner opp til 30 tonn er det nå bortimot 100 prosent som går med rototilt. Det har gått rett til værs. Det er jo lenge siden vi begynte med rototilt, men nå er det på alle maskiner. Så har

BARNEBARN: Fritiden går til familien. Melissa Gaarde er et av barnebarna.

vi hjulmaskinene, og alt utstyret vi putter på dem. Hjulmaskinen er utstyrsverstingen. Det er ikke en gravemaskin lenger, det er en utstyrsbærer, sier han.

Spakstyring på hjulmaskin er et eksempel på ombygging som gjøres i Norge, før maskinene leveres til kunden. Den gjør at maskinen kan

JAPAN: En tur til Japan løste problemet. Fra venstre: Maskinfører Andreas Gustavsson fra Sverige, maskinfører Kim Stensnes, Knut Gaarde, teknisk sjef Magnus Hansson fra den svenske Hitachi-importøren, Hitachis sjef for nye produkter Genroku Sugiyama og produktutviklingssjef Yusuke Kajita.

FØRST: Det er første gang noen utenforstående har vært på Hitachis hemmelige utviklingsanlegg i Japan.

styres fra en rull på spaken, uten at føreren trenger å flytte hendene til riktig.

Tilhenger

Bremse- og strømtilkobling for henger på hjulmaskiner er et annet eksempel. Hjulmaskiner med henger ser man stort sett bare i Norge og Sverige. Og her har vi kommet tilbake til spørsmålet som ble stilt innledningsvis: Knut Gaarde er en av dem japanerne lytter til, og som spesifiserer ønsker til neste utviklings-trinn. Hva vet han om hva som kommer på serie 6?

– Kommer det en fiks ferdig hengertilkobling på hjulmaskinene, med el-kontakt for lys og hurtigkobling for hydraulikk til bremsen?

– Det er lite sannsynlig, fordi vi er et så snevert marked. Japanerne ser totaløkonomisk på det. Å hjelpe lille oss med noe som bare gjelder her vil lønne seg lite for dem. Men det kan være komponenter. En elektrisk overgang mellom over- og undervogn, for eksempel. Det er veldig vanskelig for oss å gjøre noe med. Vi ønsker jo hjelp til det. Det er ikke umulig, sier han.

Nå er det ikke sånn at Knut Gaarde sitter på sitt kontor i Larvik og skriver en ønskeliste som sendes på epost til ingeniørene i Japan. Det har selv ikke ”Knut-San” pondus til. Men et nordisk samarbeid som startet for 6-7 år siden har satt spor etter seg.

– Vi norske er jo små, sammenlignet med Tyskland, Frankrike og Italia. Vi hadde lite gehør. Men vi har som regel de samme utfordringen som de andre nordiske markedene, og begynte å snakke sammen. Det snappet Hitachi opp. For fire år siden inviterte de seg selv med i disse nordiske møtene, som er i forkant av de europeiske fellesmøtene. I år kom de faktisk med 12 mann fra Japan til møtet i september. De ser at ting her oppe ikke er som i resten av verden. Det er viktig for oss.

– Hvilke særnordiske utviklingsønsker har dere spilt inn til serie 6?

– Det var fisking. Dere får vente og se, humrer han. ■

Magne Hafstad AS

MIDT I MATFATET

Det blir store mengder entreprenørjobb på Vestlandet framover. Magne Hafstad i Førde holder hodet kaldt, og kontakten med Statens Vegvesen varm. Tross beskjeden størrelse jobber han mye direkte for Statens Vegvesen.

Tekst og foto

JØRN SØDERHOLM

FØRDE: E39 – stamveien Vestlandet på langs, fra Kristiansand til Trondheim – snirkler seg i dag over berg og gjennom daler. Bare avbrutt av 7-8 fergeforbindelser. Statens Vegvesen og politikerne har satt fergefri E39 øverst på prioriteringslista i Nasjonal Transportplan. Fergeforbindelsene skal skiftes ut med faste veiforbindelser, den ene mer spektakulær enn den andre. Kryssing av den kilometerdype Sognefjorden er foreløpig noe nær science fiction.

E39 er et gigantprosjekt som kommer til å strekke seg over mange år. I tillegg er det betydelig kommende veiprosjekter på andre veistrekninger i landsdelen som vil sørge for mye arbeid for interesserte maskinentreprenører på Vestlandet.

Sentrum

Magne Hafstad (55) sitter midt i dette matfatet, med hovedkontor på Hafstad like ved Førde sentrum. – Ja, det er voldsomt mye som skal skje i veisektoren. Deler av E39, Førde-pakken, Riksvei 5 og Riksvei 609 mot Askevoll er store prosjekter som kommer i vårt område, sier Magne Hafstad. Selskapet Magne Hafstad AS

startet i høst på et av delprosjektene på E39, som underentreprenør til Mesta. På strekningen Sande-Birkeland skal Hafstad gjøre alt av maskinarbeid og transport i forbindelse med bygging av en bro, 450 meter vei og en stor rundkjøring. Det er en jobb til 25 millioner kroner. Det merkes godt for en bedrift med 35 ansatte, som omsetter 70 millioner i året.

Nå kunne kanskje noen la seg friste av utsikter til mye jobb, og bygge seg kraftig opp i kapasitet i håp om å få mest mulig arbeid. Men den fristelsen faller ikke Hafstad for, selv om topplinja har vokst de siste par årene. I mange år lå omsetningen rundt 40-50 millioner.

Stygge

– Det har bare blitt slik. Vi har ikke noe spesielt mål om å vokse oss så mye større. Jeg har sett mange stygge eksempler på bedrifter som har vokst fort fra 70 til 200 millioner, og så gått over ende. Det er viktig å holde hodet kaldt, sier Magne Hafstad. Han startet bedriften i 1979, bare 21 år gammel. Han ble med i MEF allerede året etter, som en av de yngste som har blitt tatt inn som medlem. I dag er sønnen Morten (36) og datteren Kristine (25) med i administrasjonen av

selskapet. Begge er utdannet i anleggsteknikk, og Morten har eiet 25 prosent de siste ti årene. – Det er det viktigste å gjøre. Hvis han skal være med å bygge opp selskapet må han ha en del av eierkaka. Ellers blir verdiene spist opp av arveavgift, sier Hafstad.

Statens Vegvesen er bedriftens største kunde. Tross en beskjeden størrelse sammenlignet med de store entreprenørene jobber Hafstad mye direkte for vegvesenet.

Det har vært en helt bevisst strategi, og har krevd mye innsats. Men det har også vært lønnsomt. – Vi har jobbet direkte for Statens Vegvesen helt siden dag én. Her konkurrerer vi med de store. Fortjenesten smuldrer fort opp hvis vi skal være underentreprenør, sier han.

– Hva skal til for å få jobber direkte for vegvesenet?

– Statens Vegvesen stiller krav om HMS- og KS-system. Det må

følges nøye opp. Vi bruker MEF sitt system. Du må ha stålkontroll på det du gjør. Og du må ha dokumentasjon på at du har stålkontroll! Du må følge med på hva som skjer rundt deg, sier Magne Hafstad.

Eiendom

Men han legger ikke alle eggene i samme kurven. Det er viktig at bedriften har jobb også på andre fronter enn veibygging. Eiendomsutvikling og byggefelt, for eksem-

pel. Gravdal Bygg, et stort byggefirma i Førde, er selskapets nest største kunde. Førde kommune er også en viktig oppdragsgiver. – Vi holder nå på med en idrettspark for kommunen rett der borte, sier Hafstad og peker ut gjennom kontorvinduet. 4-500 meter unna, på den andre siden av hovedveien jobbet noen av firmaets maskiner og lastebiler med å legge overvannsledning og utvide området da Anleggsmaskinen var på besøk i slutten

av mai. Nå på høsten er Hafstad godt i gang med grunnarbeid til en barnehage og et idrettshus på det samme området. – Det er ikke ofte vi har så store jobber så nært hjemme, humrer han.

I juniutgaven skrev vi om et prosjekt i Balestrand, der et museum var i ferd med å skjæres ut av fjellet. Magne Hafstad har jobben med boring, sprengning og mas-

setransport på det prosjektet. Der har det stått stille i hele sommer, av hensyn til turistnæringen. Men nå er det i gang igjen. Å ta godt vare på maskiner og utstyr er en av de viktige verdiene blant de ansatte i Magne Hafstad AS. Alle nye maskiner blir klar-lakket for at de skal være lettere å holde rene. – Når lærlingene kommer til oss, så ser de hvordan vi steller utstyret. Dermed blir de opplært til å gjøre det selv. Gutta er flinke til å ta vare på maskinene. Når vi

KOMPAKT: Tross beskjeden størrelse på bedriften jobber Magne Hafstad mye direkte under Statens Vegvesen. – Du må dokumentere at du har stålkontroll, forklarer Hafstad (bak rattet). Hovedkontoret er på gården i bakgrunnen.

Jeg har sett mange stygge eksempler på bedrifter som har vokst fort fra 70 til 200 millioner, og så gått over ende.

kommer til nye anlegg tror andre at vi kommer med nye maskiner, selv om de er 6-7 år gamle. Å bruke tid og ressurser på å ta vare på utstyret er positivt for andrehåndsverdien. Jeg tror det lønner seg med tida som brukes, sier Hafstad.

Maskiner

Rundt 80 prosent av maskinparken er Volvo, enten de går på hjul eller belter. Det er ikke som følge av en fantastisk enhetsflåtepolitikk. Men ikke helt tilfeldig heller.

– Det er kanskje farget av at den første maskinen jeg hadde var en Volvo. Det er et kundeforhold som er opparbeidet helt siden Åkerman-tida. Dessuten har Volvo et veldig godt servicenett i Sogn og Fjordane, sier han.

– Har det noen driftsmessige fordeler å kjøre på enhetlig flåte?

– Nei, ikke direkte. Tidligere hadde det en betydning. Da hadde man eget delelager, og det var lurt å begrense størrelsen på lageret. I dag har vi serviceavtaler på alle nye maskiner. Vi betaler for servicen, og den foregår ute i felt. Da er det i ferd med å bli ett fett hva maskinen heter, sier han. ■

ERFARING:

Maskinfører Sverre Kvamme har jobbet hos Magne Hafstad siden 1990.

FAMILIE:

Magne Hafstad sammen med datter og anleggstekniker Christine Hafstad (25)

KOMMUNALT: Førde Kommune er en viktig oppdragsgiver. Her legges en overvannsledning ved en idrettsplass.

GULT: 80 prosent av maskinparken består av Volvo. Ole Nordbotten kjører graveren. Bildet er fra det spesielle museumsprosjektet i Balestrand.

Løftemagnet med generator

Sveisegenerator

Høytrykkspumpe

POWERED BY HYDRAULICS

Veispylerutstyr

Rørspylertstyr

Luftkompressor

Kombi løftemagnet

OTS Trading
 Overseas Trading & Service Co. A/S
 Postboks 267, 1326 Lysaker
 Tlf. 67 12 24 60 - fax 67 58 07 16
 Ole mob. 950 60 166, Kjell mob. 907 64 332 Avd.kontor Larvik: A. Brattlie tlf.: 920 58 816
 e-mail: mail@ots.no - www.ots.no

RF SYSTEM AB

STANLEY

OilQuick
 A hydraulic quick coupler system

Vi skaffer deler til Case maskiner!

PROMISE FOR YOUR PRIDE.

alicon

HYMAX
 bygger en bedre fremtid

Telefon: 62 33 06 60

www.hymax.no

Ny satsing på lærlinger

I LÆRE HOS HÆHRE

Hæhre har et rykte som en god bedrift å være lærling i. Derfor søkte 80 ungdommer seg dit i år. Det er lærlingeansvarlig Espen Holte glad for

Tekst og foto

I JØRN SØDERHOLM

FELLESPROSJEKTET, MJØSA:

– Jeg ønsket meg egentlig i tunnel, men det ble ute i stedet. Det er en spesielt bra om sommeren. En av de bra tingene med å jobbe i Hæhre er at man får prøve seg alene, sier lærling Sigurd Nåvik (19) fra Hommelvik.

Like etterpå trykker han på knappen, og fyrer av formiddagens salve. Snaut 500 kilo er den på.

Trønderen er en av totalt 28 lærlinger Hæhre Entreprenør og Hæhre Maskinutleie har i ulike fag for tiden. I slutten av august ønsket Hæhre 13 nye lærlinger velkommen til oppstartsamling på kontoret på Billingstad.

Skift

Vi møtte Nåvik sammen med to andre Hæhre-lærlinger i fjell og bergverk på FP3, parsellen Hæhre hadde fra starten av det store prosjektet ved Mjøsa.

– Vi får komme borti mye rart. 14-14-skift på anlegg er også fint. Da har vi fri en stund, sier Joakim Langeland (19) fra Vikersund.

Nede ved Minnesundbrua treffer vi maskinfører-lærling Kristian Lillegård fra Vinstra. Han sitter i en flunkende ny Cat D6 doser og venter på stein. Oppdraget er utfylling av et massedeponi for en framtidig utvidelse av jernbanetraseen like ved. Dette er kjøring i kjølvannet etter Alpine Bau-konkursen tidligere i år.

– Jeg har lært mye bra i Hæhre. Jeg søkte meg hit fordi de har rykte på seg for å være bra for lærlinger. Da jeg kom hadde jeg mest lyst til å kjøre graver og hjullaster. Hittil har jeg kjørt doser, og det kan jeg gjerne fortsette med, humrer han. Snart skal flere av Hæhres lærlinger flyttes over til Fellesprosjek-

tet, og da blir det også rullering på maskiner. Da skal Kristian kjøre gravemaskin en periode. Selv håper han det blir hjulgraver først.

– Det er mest variert. Greier man å kjøre hjulgraver, så greier man alle slags grave, sier han.

– Jo, det blir nok hjulgraver, bekrefter lærlingeansvarlig Espen Holte i Hæhre.

Han har vært lærlingeansvarlig i halvannet års tid, som en del av Hæhres 2-3 år gamle satsing på skikkelig oppfølging av lærlingene.

I august ble 13 nye lærlinger ønsket velkommen til Hæhre med en samling i Asker.

– I løpet av de to dagene ble lærlingene bedre kjent med bedriften, de fikk en innføring i rutiner og forventinger, og de gjennomførte sikkerhetskurs og miljøopplæring. Sikkerhet står i fokus fra dag én hos Hæhre, sier Holte.

De nye lærlingene er fra fagområdene anleggsmaskinfører, anleggsmaskinmekaniker, betong og konstruksjon samt fjell og bergverk. De er valgt ut blant nærmere 80 søkere fra skoler rundt omkring i landet. Hæhre tar også imot lærlinger innen grunnarbeid, men har ikke fått søkere til dette fagfeltet i år.

OKAB

I forbindelse med oppstartsamlingen var representanter fra OKAB og andre opplæringskontorer til stede for å gi lærlingene viktig informasjon om lærlingtiden.

–Opplæringskontorene er en betydelig ressurs for Hæhre og for lærlingene. De besøker lærlingene ute på arbeidsplassen deres, og bidrar med kvalitetssikring av opplærlingen. Bedriften skal gi lærlingene en tilrettelagt og god oppfølging. Da kreves en god dialog der alle parter er involvert, sier Espen Holte.

»»»

KLART: Siste matte legges på. Lærling Sigurd Nåvik har ladet, under oppsyn av skytebas Simon Knutsen.

OPPFØLGING: Lærlingene i Hæhre får en bedre oppfølging nå enn før. Joakim Langeland (19, t.v.) er andreårslærling, mens Andreas Engen (snart 18) er førsteårs. Skytebas Simon Knutsen tar godt vare på ungdommene. Espen Holte (t.h.) er lærlingeansvarlig i Hæhre.

Opplæringskontoret for anlegg og bergverk (OKAB) i Vestfold, Buskerud og Telemark, med Øystein Lønn Nilsen i spissen har et langt og godt samarbeid med Hæhre.

Han mener Hæhre er blant de beste på å gi lærlingene varierte oppgaver, og understreker viktigheten av at begge parter tar ansvar.

– Bedriften må gi rom og tid til å lære, og ikke minst gode tilbakemeldinger. Lærlingene på sin side må vise initiativ og respekt for de de jobber med. En av våre viktigste oppgaver er å være en støtte for lærlingene utenfor bedriften. Hos Hæhre avholdes jevnlig oppfølgingsmøter der både lærling, fagansvarlig, fadder og OKAB deltar. Vi arrangerer i tillegg egne lærlingesamlinger, sier Øystein Lønn Nilsen.

Risiko

Hæhre er opptatt av sikkerhet for og god helse hos sine medarbeidere. Lærlingen kommer inn i en bransje som er risikoutsatt, og det er viktig for Hæhre å fokusere på det personlige ansvaret den enkelte har for sin egen sikkerhet. Bedriften tilrettelegger så godt som mulig, men hver enkelt må lære å ta ansvar for egen sikkerhet.

DOSE: Kristian Lillegård er fornøyd med å kjøre en ny Cat D6 som lærlingemaskin. – Søkte meg hit fordi Hæhre har et godt rykte, sier Vinstra-gutten.

Personlig helse blir også utfordret i et yrke som anleggsarbeider. Muskel- og skjelettplager er en gjenganger, i tillegg til høy vekt, røyk og snus. Alkohol kan også for mange bli en utfordring. Forebyggende arbeid er spesielt viktig når en står overfor lærlinger som er i starten av sin arbeidskarriere. Her er fysisk aktivitet et viktig element.

Det koster å ha lærlinger, men med tett og god oppfølging – spesielt i startfasen – gir de mye tilbake. Å legge arbeid i den innledende fasen av læretiden er en lønnsom investering.

– De unge formes inn i bedriftens systemer og verdier. De fleste får tilbud om fast jobb når læretiden er over, opplyser Holte. ■

KOMATSU

Call the experts® for
rask leveranse av deler.

Det spiller ingen rolle hvor du er, Komatsu er rett ved siden av deg. Vi kan levere deler til deg slik at du kommer raskt i drift hvis uhellet er ute. Med vår satellitt-baserte Komtrax sporing og monitor system, kan vi lokalisere din maskin, finne ut hva som trengs og forberede reparasjonen mer effektivt for å gjøre ståtiden så kort som mulig. Vårt distribusjonsnett og lager er med på å gjøre ledetiden kort. Og på toppen av det hele, med Genuine Spare Parts står vi for pålitelighet og utførelse. Med Komatsu, sparer du tid og penger.

Ulvenveien 84, Postboks 185 Økern, 0510 Oslo
Tlf. 22 88 72 00, www.hesselberg.no

SKOG PÅ AGENDAEN

Bør skogsentreprenørene miljøsertifiseres? Og hva er det som driver kostnadene i skogsentreprenørbransjen?

Tekst og foto

RUNAR F. DALER

MEF Seksjon Ressurs og Miljø samlet rundt 60 skogsentreprenører og samarbeidspartnere til skogavdelingens temadager i Oslo den andre helgen i november. Hovedfokus var miljøsertifisering for skogsentreprenører og skogsmaskinbransjens kostnadsdrivere, og engasjementet blant de fremmøtte viste at programmet var aktuelt og relevant.

Er sertifisering ønskelig?

Det er ingen skogsentreprenørsertifisering i Norge dag. Som et ledd i å styrke skognæringen og skogentreprenørens rolle i verdikjeden, har MEFs avdelingsstyre Skog vedtatt å vurdere dette og se på hvilke sertifiseringsordninger som har vært aktuelle.

– Vi falt fort ned på PEFC sin ordning, som er skogbrukets ordning i Norge. (PEFC er verdens største skogsertifiseringssystem – bokstavene står for Programme for the Endorsement of Forest Certification, red. anm.). Vi har luftet tankene med PEFC i Norge, og skal nå se på hvordan dette kan utformes. Jeg tror skogbruket ser fram til at det kan finnes norske miljøsertifiserte entreprenører, sa styremedlem Ivar K. Hoff. Alternativet vil være å samkjøre med svenske entreprenører i deres eksisterende entreprenørsertifikat.

– Spørsmålet er om vi ønsker et eget norsk miljøsertifikat. Ønsker vi å ta på oss de kostnadene og det merarbeidet det vil medføre? På den annen side vil kanskje en sertifisert entreprenør ha større forutsetninger for å kunne jobbe for flere oppdragsgivere, og kanskje også kunne ta på seg større del av planleggingsdelen, sa han til forsamlingen.

– Dere er allerede sertifisert

Et av hovedbudskapene i rådgiver Ivar L. Korsbakkens innlegg, var nettopp kostnader av en sertifiseringsordning veid opp mot nytte. Er det verdt det?

– All skog i Norge i dag er i praksis sertifisert, så vær klar over at når dere utfører arbeid i skogen er dere allerede i dag underlagt en

– Dere er allerede i dag underlagt en sertifiseringsordning, men uten å kunne være med å styre det, sa rådgiver Ivar L. Korsbakken.

sertifiseringsordning, men kanskje uten å vite om det, og i hvert fall uten å kunne styre det. Problemet kan være at dere kanskje er underlagt flere forskjellige ordninger, og på andres premisser. Dere har kostnader allerede i dag, f.eks. i forbindelse med kursing. Hvis dere må gå på tre kurs i dag, kan dere kanskje slippe med ett ved en felles sertifiseringsordning, sa han.

– Jeg tror det vil være lurt om dere utvikler et system som er tilpasset PEFC, siden nesten all norsk skog er PEFC-sertifisert. Jeg har foreslått at MEF oppretter et eget selskap, som blir

gruppesertifiserer. Da blir det MEF som sertifiserer seg og tar papirarbeidet, så kan dere som er medlemmer bli gruppesertifisert PEFC-entreprenør hos MEF. Som MEF-medlemmer får dere lite ekstra papirarbeid, og kan stort sett gjøre det samme som i dag. Det vil være lite kostnadskrevende for den enkelte entreprenør, mens det vil bli noe mer på MEF.

Lavere tømmerpris – stabil hogst

Det andre hovedtemaet denne dagen var skogsmaskinbransjens kostnadsdrivere. De siste årene har det vært fokus på fallende tømmer-

” Når dere utfører arbeid i skogen er dere allerede i dag underlagt en sertifiseringsordning, men kanskje uten å vite om det. ”

– Den grunnleggende kostnadsfaktoren deres er den tiden dere bruker, sa Rolf A. Rønnes i DAMVAD.

toren, for den kan ikke leve med lavere lønninger enn i samfunnet for øvrig. Hvis dere skal effektivisere norsk skogbruk ytterligere, må det være ved å forstå deres grunnleggende kostnadsfaktor enda bedre. Og den grunnleggende kostnaden deres er tid. Ikke minst fordi dere sitter med sånt dyrt maskineri som dere gjør. De sekundene dere bruker på ting, det er der dere kan effektivisere. Noe kan dere styre selv, men veldig mye blir bestemt av driftsopplegg, terreng, transportlengde etc., sa han.

Fra drøm til mareritt

Videre viste han til seks forskjellige drifter, som varierte fra den svært lønnsomme «drømmedriften», med stort areal, store trær, flatt terreng og kort kjørelengde, til den minst lønnsomme «marerittdriften», med bl.a. små trær, bratt terreng, stor kjørelengde. Aller verst når et gjaldt driftskostnader var taubanedrift på Vestlandet.

– Det er driftens karakter som er viktig i forhold til lønnsomhet. De beste driftene vil klare et betydelig lavere prisnivå, mens de svakeste driftene er på kanten av lønnsomhet i dag. For skogeieren vil det være lønnsomt å avvirke helt til rotnettoen er nede på null. Og dét er nettopp hovedforklaringen til at avvirkningen ikke synker selv om prisen synker, sa han.

– Det er nok behov for å prise driftene bedre, og få fram den store variasjonen det er i ulike typer drifter. Det kan skje ved at entreprenøren tar på seg mer planlegging og ansvar, eller ved at skogeieren gir mer detaljert prising. ■

priser og nedadgående tider i bransjen, og behov for effektivisering og reduksjon av driftskostnadene

– Tømmerprisene har falt nærmest kontinuerlig helt siden 1980. Det har vært nesten en halvering i realpris fra 1980 til nå. I et annet marked ville en slik prisnedgang resultert i at produksjonen etter hvert hadde falt, men i skogbruket ser vi en forbausende stabil hogst. Det hogges omtrent like mye hvert eneste år, faktisk har vi hatt en liten økning i år. Avvirkningsbeslutningene har mindre med pris å gjøre enn andre faktorer, som for eksempel at det er skog tilgjengelig å hogge. Fortjenesten til skogeier blir lavere, men den skal bli ganske så lav før hogsten stopper opp. Hvis man

derimot ikke får solgt tømmeret, ja da vil avvirkningen stoppe, sa Rolf A. Rønnes, samsfunnsøkonom og direktør i konsultentselskapet DAMVAD.

Tid er penger

– Mange opplever at vi er inne i en tøffere konkurranse situasjon, og dere får høre at driftskostnadene må ned. Men hvordan kan deres sektor bli mer effektiv? Min påstand er at dere er effektive i dag, fortsatte Rønnes.

– Det er lite som kan gjøres med de største kostnadskomponentene, som f.eks. avskrivning på maskiner – de er jo ikke annerledes i Norge enn i Sverige eller Finland. Dere kan heller ikke gjøre noe med lønningene i sek-

SPENNENDE SESONG ÅPNING

I januar starter et anleggsår der den nye Regjeringen og NTP skal settes i arbeid. Det setter sitt preg på Anleggsdagene-programmet.

FAGLIG: Tre dager med informasjon og debatt. Bildene er fra Anleggsdagene i år.

Tekst og foto

I JØRN SØDERHOLM

GARDERMOEN: 21. januar åpner dørene på Clarion Hotel Oslo Airport dørene for besøkende til Anleggsdagene 2014. Formen på arrangementet er som før, med tre dagers varighet og en kombinasjon av fagseminarer og leverandør-utstilling.

Offensivt

Prosjektleder Fred Arild Gyldenås i MEF gleder seg over å invitere til et høyaktuelt seminarprogram. Den nye blå regjeringen bør da ha blitt varme i trøya. 2014 er starten på planperioden i Nasjonal Transportplan (NTP), og blir innledningen på år med mye samferdselsutbygging.

– Samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen kommer til Anleggsdagene for første gang. Her har vi store forhåpninger om et offensivt innlegg. Dessuten vil både vegdirektøren og jernbanedirektøren være samlet på Anleggsdagene, sier Gyldenås.

Etter at styreleder Arnstein Repstad i MEF har åpnet arrangementet går samferdselsministeren på talerstolen, der han skal snakke om ”Nye muligheter og veien videre”. Deretter følger vegdirektør Terje Moe Gustavsen og jernbanedirektør Elisabeth Enger opp med sine respektive etaters oppfølging av NTP. Samme dag blir det også en times sesjon om utfordringer knyttet til utenlandske entreprenører, med tre tungvektene fra bransjen som innledere: Jon Sellæg i Røstad Entreprenør AS, Albert Kr. Hæhre og NK Lars Erik Hauer i Vegdirektoratet.

Første dag avsluttes med en presentasjon av fergefri E39 og et ”inspirasjonsforedrag” med Marco Elsafadi.

Likte

Dag to er delt i henholdsvis VA-dagen og Vegbyggerdagen.

– Eli Kari Gjengedal likte seg så godt på forrige Anleggsdagene at hun ville komme tilbake til oss. Hun stiller med faglige innspill og som konferansier og møteleder på VA-dagen. Det er vi glade for, sier Fred Arild Gyldenås. Etter Gjengedals innledning om et våtere klima som krever nytenkning bli det flere innlegg om hvordan denne nytenkningen kan foregå, hva den betyr for fagutdanningen innen VA og hvordan politiske myndigheter forholder seg til det.

På Vegbyggerdagen blir det fokus på effektivitet, kontraktsmaler, HMS og et framtidsrettet innblikk vegbygging med 3D-modeller. Thor Sigurd Thorsen fra Vegdirektoratet forteller hvordan 3D-modeller brukes, mens prosjektleder Arve Kroghseth i Hæhre forteller om deres erfaringer med 3D-modellering på Fellesprosjektet E6-Dovrebanen ved Mjøsa. Daglig leder Øystein Syltern i Johs. J. Syltern AS skal ha et innlegg om hvordan man kommer i gang med en totalentreprise, mens prosjektleder Jørn Johannessen i Carl C. Fon AS utfordrer salen på hvordan totalentreprise og konvensjonell utførelsesentreprise arter seg for entreprenørene.

Massedeponi

VA- og Vegbyggerdagen avsluttes med en fel-

UTSTILLING: Leverandørmartn på Anleggsdagene ble fulltegnet på rekordtid.

les økt om massedeponier i et trafikk-, miljø- og økonomiperspektiv.

Dag tre er Sprengningsdagen. Her blir det sterkt fokus på den utfordrende støvproblematikken. Arbeidstilsynet redegjør for kravene de stiller, Jernbaneverket tar opp byggherrens ansvar mens spesialrådgiver Frode Andersen i MEF går inn i hva bransjen vil gjøre med støvproblematikken.

ID-merking og sporing av sprengstoff og endringer i NS 8141 blir det også innlegg om. Til slutt skal Petter Jensen i Austin Norge AS svare på om det er mulig å bruke minibulk over jord.

Det var det faglige. Men for de besøkende er pausene og kveldene minst like viktige, med tid og ro se på utstillingene og snakke med bransjekolleger i trivelige rammer.

– Dager med utstillingsvandring. Kvelder med gode middager, ”sydd sammen” av underholdende konferansierer og artister med fengende musikk og trøkk. Her blir det noe for en hver smak, lover Fred Arild Gyldenås.

Anleggsdagene i 2015 blir forresten et helt nytt, annerledes, større og mer omfattende arrangement. Mer om det når vi har kommet over i neste år. ■

MASKIN-
ENTREPRENØRENS
FORBUND

Anleggsbransjen

Fakta- og analysedagen

Torsdag 5. desember 2013
MEF-huset, Fred. Olsens gate 3
Kl. 08.30-10.00

Gratis deltakelse og frokost.
Frokost serveres fra kl. 08.00.

For påmelding og mer informasjon: firmapost@mef.no.
Husk påmeldingsfrist onsdag 4. desember!

Temaer på programmet:

- **Entreprenørens kapasitet**
- **Status for anleggsmarkedet og framtidsutsikter**
- **Fra ord til handling**
– MEFs forventninger til ny regjering
- **MEFs konjunkturbarometer**

VINTERDAGENE 2014

Vinterdagene 2014 vil bli avholdt ved Hafjell og Vegmuseet like nord for Lillehammer 11.-13. februar

Tekst

| RUNAR F. DALER

Foto

| JØRN SØDERHOLM

Vinterdagene arrangeres av Statens vegvesen, og nytt av året er at Maskinentreprenørenes Forbund (MEF) er teknisk arrangør av utstillingsdelen, som det legges stor vekt på. Utstillingen vil finne sted ved Vegmuseet ved Hunderfossen tirsdag 11. og onsdag 12. februar.

På Vinterdagene 2014 samles blant annet maskinentreprenører, transportører, offentlige og private planleggere, utdanningsinstitusjoner, ansatte i Statens Vegvesen, flyplasspersonal, ansatte i kommuner/fylkeskommuner tilknyttet tekniske etater og driftssentre. Felles for alle er at de er opptatt av eller arbeider med ulike områder av vinterdrift/ vintervedlikehold.

På programmet står blant annet vinterkortesje med gamle og nye maskiner, trafikkssikkerhet på vinterføre, utfordringer med tunge kjøretøy, demonstrasjon av utstyr for vinterdrift, utstilling av maskiner og utstyr ved Vegmuseet og utdeling av vinterprisen ved vegdirektør Terje Moe Gustavsen.

Det er fremdeles mulig å melde seg på som utstiller. Er du interessert, ta kontakt med MEF ved Geir Heggedal (gh@mef.no) eller Fred Arild Gyldenaas (fag@mef.no), tlf. 22 40 29 00.

Påmelding for seminardeltakere og utstillere skjer via Vegvesenets nettsider.

Anlegg 2014

KART: Anlegg 2014 finner sted på Haugaland Travpark.

Travparken i Haugesund åpner igjen portene for folk og maskin-er fra anleggsbransjen i vest. Det skjer helgen etter 17. mai.

Tekst og foto

| JØRN SØDERHOLM

Haugesund-treffet finner sted en liten måned før anleggstreffet MEFA 2014 i Trondheim.

HAUGESUND: Fredag 23. mai åpner Anlegg 2014. Da er det tre år siden sist MEF i Nord-Rogaland og Sunnhordland inviterte til treff. Igjen blir det utstilling, seminar, konkurranser og sosialt samvær for anleggs- og maskinfolk på Vest- og Sørvestlandet.

Anlegg 2014 er – i likhet med andre anleggstreff – for MEF-medlemmer, andre interesserte bransjefolk og utstillere. Det sosiale programmet på Rica Maritim Hotel om kveldene er reservert medlemmer og utstillere. I begynnelsen hadde 37 utstillere meldt seg på, og fylt opp 47 av 122 standplasser.

Større

– En nyhet i 2014 er at vi skal bruke et nytt og bedre område på Haugaland Travpark, inne på travbanens mellomområde. Her får vi en større og mer samlende flate for utstillerne. Her blir det oversiktlig og med matservering midt i utstillingsområdet, opplyser regionsjef Paul Olaf Baraas i MEF region vest.

– Det blir en flott utstilling med mange nyheter i maskiner, biler og utstyr. Og ikke minst mye sosialt samvær med bransjekolleger, sier Paul Olaf Baraas. Han oppfordrer interesserte utstillere til å ta kontakt med ham på MEFs regionkontor i Bergen, selv om påmeldingsfristen egentlig gikk ut 6. november.

912D
Slik du kjenner den i dag...

912DS
Med fjærende framaksel...

facebook

Hydrema Norge - 912 dumpers

www.hydrema.com

HYDREMA

3120 JEVMAKER

SALG:

Bjorn M. Eriksen 911 99 092
Heinz Sween 406 13 993

SERVICE, VERKSTED OG DELER: 612 14 010

922D
Med 600/90x30,5 dekk

922D
Vegversjon!
Med 20,5x25 dekk

GRAVESKUFFER? SNAKK MED KNUT! TLF. 33 43 02 46

www.holgers.no *eyes*

HOLGER'S
AS

ANDEBU NÆRINGSARK
3158 ANDEBU
TEL: +47 33 43 02 00
FAX: +47 33 43 02 01
POST@HOLGERS.NO

Hammerplater

Dyrknings-
skuffer

Pusseskuffer

Graveskuffer

RISIKABLE REISER

Skal du eller andre fra bedriften reise på faglig tur, betalt av andre? Det kan bli dyrt å trække utenfor den smale skattestien. Her er noen fallgruber og mulige måter å gjøre det riktig på.

Tekst

MAGNE BRATLIE

Medlemmer i MEF får fra tid til annen anledning til å delta på (utenlands)turer som er helt eller delvis betalt av andre enn dem selv. Normalt sett er slike turer betalt av leverandører og forretningsforbindelser som medlemmene har blitt kjent med gjennom jobben sin. Og det er jo hyggelig. Men det kan også være en viss risiko forbundet med disse turene sett fra et skattemessig ståsted. Vi skal se nærmere på hvorfor.

Hva slags turer er dette? Dette kan være alle slags turer, fra rene faglige turer og kurs til fotballturer til EM og VM, besøk på ølfestivaler i Tyskland i september/oktober, tilskueropphold under sportsarrangementer, jakt- og fisketurer inn- og utland, med mye mer. I noen tilfeller er ledsagere med på turene, og i noen tilfeller dekker også leverandørene også hele eller deler av deres reise og hotellopphold.

Pleie

En del leverandører har relativt store markedsbudsjetter, og er tradisjonelt flinke til å «pleie» kundene sine. For leverandørene er turer og arrangementer i inn- og utland å betrakte som representasjon, og de bokfører derfor normalt sett sine kostnader i regnskapet som «Representasjon uten fradragsrett». Det betyr at de er klar over at skattemyndighetene ikke vil godkjenne disse kostnadene som skattemessig fradragsberettigede i regnskapet.

Ulempen for den enkelte deltaker på en tur, er at selv om leverandøren ikke fradragsfører sine utgifter i skatteregnskapet, betyr IKKE det nødvendigvis at det er skattemessig symmetri mellom fradragsføring det ene stedet og inntektsføring det andre stedet, noe det normalt sett er innenfor skattefaget. Når det gjelder reiser og turer og «sponsing» er grensene snevre, og det er lett å trå feil.

Når blir det skattlegging av deltaker?

I sin Lignings-ABC skriver Skattemyndigheten blant annet at: «Det vil være grunnlag for fordelsbeskatning hvis tiltaket har karakter av ferie/rekreasjon/fornøyelse, hvor det faglige innslaget er mindre vesentlig. Dette gjelder selv om motakeren/forretningsforbindelsen deltar i sin arbeidsgivers interesse, og selv om vedkommende i utgangspunktet ikke ønsker å delta. Fordelsbeskatning vil typisk være aktuelt ved reiser, for eksempel i tilknytning til sportsarrangementer. Ved vurderingen må det blant annet legges vekt på valget av reisemål, programmet for reisen, og om ektefelle/ledsager deltar».

Du kan altså bli fordelsbeskattet for en slik reise, selv om du egentlig ikke ønsket reisen i utgangspunktet. Det er heller ikke fritak for beskatning fordi du foretar reisen som en del av din jobb, eller det at det forventes at du deltar, eller at du er pålagt av arbeidsgiver å delta. Det er den faktiske tilstedeværelsen som vurderes i forhold til beskatning.

Faglig

Rene faglige turer er fradragsberettiget for arrangøren, og deltakere skal ikke beskattes for dette. Det gjelder både kunder, forretningsforbindelser og ansatte. Deres turene ved siden av det rent faglige også inneholder en sosial del, er det hovedformålet med turen som avgjør. I noen tilfeller kan det bli litt uklart hva som er hovedformålet med en tur: Er det det rent faglige? Eller også det sosiale, «bli kjent» og slikt?

Et eksempel: En gruppe drar fredag morgen kl. 08.00 på tur til utlandet. Hjemreise skal være mandag kl. 10.00. Gruppen er fremme på hotellet kl. 12 fredag, spiser lunsj, og er ferdig innsjekket på rommet kl. 13.00. Normalt sett vil skatteetaten godta at reisetiden fra kl. 08.00-13.00 er å betrakte som arbeidstid, selv om det ikke er et faglig innhold i dette tidsrommet.

Men hva med resten av fredag? En faglig del fra kl. 13.00-16.00 (eller lengre) bør avholdes. Da kan man dokumentere tidsbruken hele fredagen fra avreise til arbeidstidens slutt.

For de øvrige dagene lørdag og søndag er det ofte slik at man har en dag fri til sightseeing og «turistaktiviteter», og et mer faglig innhold den øvrige dagen. Det kan være en mulighet å gjøre det slik, men skattemyndighetene opererer ofte med en tommelfingerregel at minst 50 prosent av tidsbruken utenom ren reisetid må ha et faglig innhold.

Det er dessverre ikke alltid slik at du får lov av skattemyndighetene å «samle opp» tid på den faglige biten, ved at man tar helt fri den ene dagen og jobber 100 prosent faglig den andre dagen. Da vil myndighetene lett kunne stille spørsmålsteget ved hvor faglig effektivt dette opplegget er, og hvorfor denne fremgangsmåten velges.

Det er derfor (normalt sett) enklere å få aksept for at man deler den faglige delen i 4-5 timer (dvs. mer enn 50 prosent av dagen 08.00-16.00) begge dager, enn at man tar alt det faglige den ene dagen.

Ledsager

Har du med ledsager på turen må du forvente at du blir innberettet som lønn fordelen ved at han/hun får være med, så fremt du ikke selv betaler en vesentlig del av turkostnaden av din egen, personlige lomme.

Skal du slippe unna innberetning må du kunne dokumentere at ledsageren er ansatt i bedriften eller har annen dokumenterbar nærhet til den daglige driften, og at det er faglig nødvendig at han/hun er med på turen. Dersom et firma består av mann og kone, og begge er ansatt i betydelig stillingsandel i bedriften, vil du antakelig kunne slippe innberetning. Men det er du selv som har bevisbyrden for dette, og det finnes knapt en fasit på det-

te. Hvert enkelt tilfelle vil avgjøre..

Videre er det viktig at turarrangør klargjør tidlig – og i forkant av turen – hva som er det faglige innholdet, og selvsagt lengden på programmet. Det er mye vanskeligere å få aksept for tilstrekkelig faglig innhold fra skattemyndighetene dersom deler av programmet ble laget i ettertid.

Det kan selvsagt skje at foredragsholdere blir syke, eller deler av programmet må endres underveis, men det er det som regel enkelt å dokumentere. Men dersom ikke hele konseptet/programmet er klart i forkant av turen, og tydelig kommunisert ved påmeldingen, kan skattemyndighetene få mistanke om at programmet er mer «proforma» og har et preg av ferietur.

Innberetning

Hvis reisen har et preg av ferie, og det blir klart at den ER innberetningsplikt, så er det til syvende og sist du selv som har ansvaret for å innberette fordelen ved reisen som inntekt. I regelverket heter det likevel at det er arrangøren som skal innberette fordelene, beregne arbeidsgiveravgift, og samtidig gi beskjed til skattekontoret om at det ikke er praktisk mulig å beregne skattetrekk.

Men i mange tilfeller unnlater/glemmer arrangøren å gjøre dette, og da er det altså du selv som står ansvarlig for at beløpet blir innberettet på deg som deltaker. I motsatt fall risikerer du etterberegning av skatt, tilleggsskatt, samt en masse plunder og heft. Det er kostbart på alle måter.

Magne Bratlie, økonomisjef i Maskinentreprenørenes Forbund.

NYHET TREKLIPPER

SMP
SMP Parts AB

Klippekapasitet 26 cm

SWINGOTILT®
Gravemaskiner 3 - 28 tonn
ST6 • ST10 • ST15 • ST22 • ST26

SMP Parts AB er markedets største og ledende produsent av graveutstyr, og har i tillegg det mest komplette produktprogram for alle typer av hjul og beltemaskiner mellom 1 og 90 tonn.

HARDOX
IN MY BODY

SMP Parts AB • PB 43 • 3051 Mjøndalen • Tel: 32875850 • Fax: 32875855 • E-mail: sven@smpparts.com / rune@smpparts.com
Besøks- og leveringsadresse: Teglewerksveien 100 - 3057 Solbergelva. Internett: www.smpparts.com

MASKIN-
ENTREPRENØRENES
FORBUND

ANLEGGSDAGENE 2014

21. – 23. JANUAR

PÅMELDING OG MER INFORMASJON
WWW.ANLEGGSDAGENE.NO

21.-23. januar Leverandørmøt
23. januar Sprengningsdagen
22. januar Vegbyggerdagen
22. januar VA-dagen
21. januar Samferdsel og vegvalg

MEFs næringspolitiske flaggsaker for 2014

Hovedstyret i MEF har gjennomført årets siste møte. I år som tidligere år har vi hatt en spennende diskusjon om hvilke saker som skal være våre viktigste næringspolitiske saker for neste år. Hovedstyret formulerer noen korte målsettinger i form av «flaggsaker» for å sette fokus på hvilke saker som skal være overordnet alle de næringspolitiske aktivitetene som utføres i MEF. Målet er at MEF skal være synlig, klar og tydelig i det næringspolitiske arbeidet.

Årets diskusjon endte med at MEFs næringspolitiske flaggsaker for 2014 blir følgende tre:

1. Minstekrav til kvalitet på vann- og avløpsnett
2. Kontrakter tilpasset hele anleggsbransjen
3. Konkurranse om husholdningsavfallet

Flaggsak nummer én er valgt fordi MEF siden 2009 har satt fokus på arbeid med fakta, informasjon og næringspolitisk arbeid for å øke fornyingstakten av vann- og avløpsnett i kommunene. Organisasjonen har også en næringspolitisk stilling ved hovedkontoret som arbeider spesielt med dette saksområdet. Avdelingsstyrene og regionskontorene har en nøkkelrolle i arbeidet med å skape oppmerksomhet omkring behov og muligheter for VA-fornylse i noen kommuner i hvert fylke som er valgt ut av MEFs avdelingsstyrer. Dette arbeidet er langt fra avsluttet. For å få fortgang i arbeidet mener MEF at det er behov for en felles, koordinert lovgivning på dette området. MEF mener også at det er behov for at ett departement får hovedansvar for koordineringen av hele VA-feltet som i dag er spredt over flere lov- og departementsområder. Og ikke minst er det behov for minstekrav til vann- og avløpsledningsnett slik at kommunene ikke kan unngå å ta tak i disse utfordringene.

Flaggsak nummer to er en videreføring av tema for en av flaggsakene i 2013. Konkurransevilkår og marked har vært et viktig tema for MEF i flere år. Det har vært – og er – behov for å legge forholdene til rette for at myndighetene og andre store byggherrer tilbyr kontrakter som er varierte, ikke minst i størrelse, slik at både små, mellomstore og store bedrifter kan være med og konkurrere. Dette vil være et viktig og utfordrende område å påvirke den nye regjeringen på, og MEF ønsker derfor å sette ekstra fokus på dette i 2014.

Flaggsak nummer tre er satt opp fordi MEF ønsker å få opphevet kommunenes enerett på håndtering og behandling av husholdningsavfall, det såkalte avfallsmonopolet. Dette vil etter MEFs mening gi en mer effektiv behandling av avfallsressursene, og lavere kostnader for samfunnet. MEF mener at Forurensningslovens paragraf 29 må endres. Dette vil bety at den mest effektive aktøren blir valgt, noe som igjen kan gi mulig lavere avfallsgebyr, og føre til at markedet styrer avfallet dit det er mest effektive avsetningsløsninger. Mer forutsigbarhet for private aktører gir også større investeringsvilje. I en slik situasjon må konkurransen i tillegg reguleres slik at alle kommuner også i framtiden har et tilfredsstillende tjenestetilbud til alle innbyggere på avfallshåndteringsområdet.

Jeg håper at vi som organisasjon gjennom 2014 klarer å skape oppmerksomhet og debatt om disse tre saksområdene, slik at vi når året er omme har bidratt til å påvirke utviklingen i riktig retning.

Jeg ønsker alle en fin førjulstid!

Arnstein Repstad

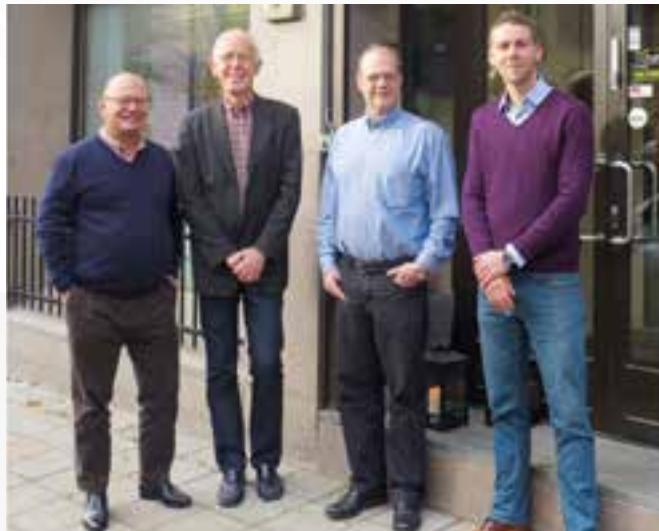
Maskinentreprenørenes Forbund anbefaler Storebrand til sine medlemmer

Storebrand har skreddersydde løsninger på pensjon og forsikring for medlemmer i Maskinentreprenørenes Forbund, som gir gunstige fordeler både for bedriften og de ansatte.

Som bedriftskunde i Storebrand sørger vi for at du blir oppdatert på hva som skjer innen pensjonsområdet. I tillegg får alle ansatte et eget fordelsprogram som gir prisfordeler på forsikring, sparing og lån.

Ta kontakt med vårt kundeteam for MEF på telefon 22 31 58 03 for å få et gunstig pristilbud for din bedrift, eller gå inn på storebrand.no/mef

Maskin-entreprenørerna besøkte MEF

Fra venstre: Hampe Mobärg (ME), Trond Johannesen (MEF), Mats Otterborn (ME) og Håvard Almås (MEF)

Maskinentreprenørerna i Sverige (ME) var tirsdag 29. oktober på besøk hos MEFs hovedkontor i Oslo.

På møtet deltok Hampe Mobärg og Mats Otterborn, henholdsvis administrerende direktør og regionsjef i ME, og Trond Johannesen og Håvard Almås fra MEF. Formålet med møtet var informasjons- og meningsutveksling mellom de to organisasjonene, med hovedfokus på næringspolitisk arbeid og MEFs analyser av det norske anleggsmarkedet. Videre ble det under møtet diskutert likheter og ulikheter i strukturen på anleggsbransjen i

de to landene. Både ME og MEF er opptatt av å jobbe for en differensiert kontraktstrategi, hvor både små, mellomstore og store entreprenører har mulighet til å ta på seg oppdrag som hovedentreprenør. Det er imidlertid i dag betydelige strukturelle forskjeller når det kommer til anleggsmarkedet i de to landene. Omsetningen i det norske anleggsmarkedet er spredd på et langt større antall mindre aktører enn hva som er tilfelle i det svenske markedet. Andre tema som ble tatt opp var forenklinger i entreprisekontrakter og forventninger til markedsutviklingen i de respektive landene.

MEFs næringspolitiske flaggsaker for 2014

MEFs hovedstyre har vedtatt hvilke tre saker som i 2014 skal være overordnet alle de næringspolitiske aktiviteter som utføres i MEF.

Hovedstyret har tidligere sagt at det er helt vesentlig at MEF skal være synlig, klar og tydelig i det næringspolitiske arbeidet.

Flaggsakene for 2014

1. Minstekrav til kvalitet på vann- og avløpsnett
2. Kontrakter tilpasset hele anleggsbransjen
3. Konkurransen om husholdningsavfallet

MEFs HMS-utvalg drøftet ulykker i anleggsbransjen

Det nye utvalget gjennomførte 31. oktober sitt andre møte.

Utvalget har fått i oppdrag se på hva MEF som organisasjon kan gjøre for å snu den uheldige trenden vi har sett de senere årene med økt antall ulykker og skader i anleggsbransjen.

Utvalget er veldig opptatt av disse utfordringene og har mange kommentarer og innspill. Utvalget er nå i ferd med å innhente synspunkter og råd fra ulike aktører i bransjen.

På møtet hadde utvalget to eksterne innledere: Knut Navestad,

regionalt verneombud i Telemark og Vestfold som innledet om de regionale verneombudenes syn på ulykker i anleggsbransjen og erfaringer og utfordringer med dette. HMS-sjef i MEF-bedriften Feiring Bruk AS innledet om hvordan bedriften arbeider med HMS og om kurset «Sikkerhet i hverdagen» som MEF-skolen har utarbeidet og gjennomført på initiativ fra bedriften.

Neste møte i utvalget vil bli i forbindelse med Anleggsdagene 2014. Tema for dette møtet vil bli kortsiktige og langsiktige tiltak.

På bildet rundt bordet fra venstre: Knut Navestad, regionalt verneombud, Svein Werner Sundquist og Petter Eckholdt, MEFs hovedstyre, Paul Olaf Baraas, regionsjef i MEF region vest, Erling M. Erstad, advokat og leder av MEFs juridiske avdeling, Arne Kristian Granheim, leder i MEF avdeling Oslo og Akershus, Eirik Rake, HMS-sjef i MEF-bedriften Risa AS og Trond Johannesen, administrerende direktør i MEF.

Økt interesse for anleggsgfag

Høsten 2013 var en merkedag for anleggsbransjen i Møre og Romsdal.

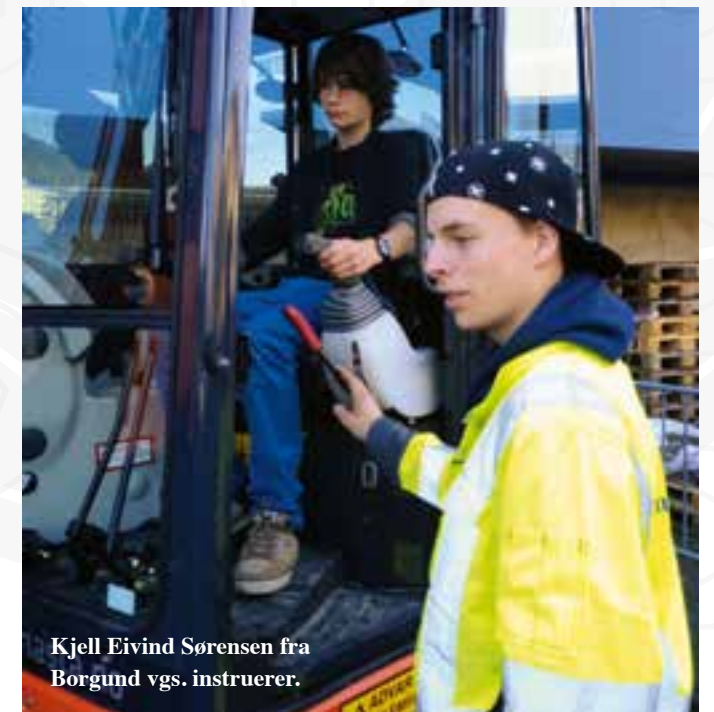
Da ble det startet opp to klasser i Vg 2 anleggsteknikk ved Borgund videregående skole, med til sammen 28 elever. Anleggsteknikk klassen ble startet opp høsten 2006, da med tolv elever i klassen. Siden oppstarten har det vært en klasse, der antallet har variert fra 12 til 17 elever.

Økningen i antall elevplasser er med på å sikre tilgangen på arbeidskraft innenfor anleggsbransjen i Møre og Romsdal. Elevene har i disse dager gjennomført kurs i arbeidsvarsling og sikkerhetskurs for anleggsmaskinførere. Gjennomføringen av disse kursene gjøres i et tett samarbeid mellom skolen og OKAB. OKAB ønsker både elever og lærere lykke til med skoleåret!

Bestått fagprøve

Hallvard Fahsing har hatt lærekontrakt i gjenvinningsfaget hos Norsk Gjenvinning AS, og er den første læreren i Møre og Romsdal som har avlagt og bestått fagprøve gjennom OKAB. OKAB MR ønsker å takke bedriften og lærlingen for samarbeidet i disse årene, og ønsker Hallvard lykke til videre i arbeidslivet!

Kjell Eivind Sørensen fra Borgund vgs. instruerer.

Karrieredager i Møre og Romsdal

Alle ungdommer på 10. trinn i Møre og Romsdal ble også i år invitert til å delta på Karrieredagene. Dagene er en stor dugnad i samarbeid med utdanningsinstitusjoner, næringslivet, opplæringskontor, kommuner og utdanningsavdelinga i fylket. Arrangementet gikk av stabelen i henholdsvis Molde, Surnadal, Kristiansund og Ålesund.

Dette er et arrangement OKAB Møre og Romsdal har stor tro på når det gjelder rekruttering til våre yrker, og er et eksempel til etterfølgelse for de fylker som

evt. ikke har dette arrangementet! Nytt av året var at OKAB fikk låne en gravemaskinsimulator av Volvo Maskinservice, noe som viste seg å være en stor suksess som fenget ungdommen. (se hovedbildet)

OKAB M&R vil rette en stor takk til elever og lærere ved Borgund videregående skole, Hymax ved Erlend Monsen, Samuelsen Maskin, Volvo Maskinservice, Nasta, Aurvoll og Furesund Mikkelsen Maskin og Olav Alvheim Maskinstasjon som stilte villig opp med både maskiner, gjerder og personell!

Opplæringsdagene i Trondheim

OKAB Sør Trøndelag var representert på opplæringsdagene i Trondheim 5-7 november. I løpet av de tre dagene var det over 5000 elever fra

10. trinn innom på arrangementet. Vår nyinnkjøpte simulator var populær blant de mange potensielle rekruttene til anleggsgfagene.

Maskin-
entreprenørenes
Forbund

MEFs HMS-håndbok/ Anleggskalenderen 2014

MEFs HMS-håndbok/Anleggskalenderen er en spiralkalender med plastomslag i blått med gulltrykk på forsiden, der MEFs medlemsbedrifter om ønskelig kan få påtrykket sin egen logo.

Ca. 70 oppdaterte sider med HMS-stoff for anleggsbransjen

Innhold:

- Fortsatt god skriveplass, 4 dgr. pr oppslag
- Plass til daglige notater
- Bransjerelatert HMS-stoff
- Oversikt over viktige leverandører til bransjen
- Generell almanakkinformasjon
- Egne notatsider
- Komplett medlemsliste
- Info om MEF

Du har muligheten til å få lagt inn egne sider med bedriftsinformasjon foran i boken! Kontakt oss om priser og muligheter!

Antall	Priser pr. stk.
1 – 10	kr 149,-
11 – 25	kr 133,-
26 – 50	kr 128,-
Over 50	kr 114,-

Minimum 10 kalendere med egen logo påtrykket. Minimum 3 kalendere uten egen logo. Kun MEF- medlemmer får påtrykket egen logo.

NB! Skal din bedrift ha egne sider foran, må dette avtales innen 10.september

Aplan 2014

Meget god kvalitet i sort vannavstøtende syntetisk materiale, bankkortlommer, innvendig rom med glidelås m.m. Leveres med ukeårssett. Aplan produktene blir levert med bransjeleverandører, nyttig bransjestoff m.m. De leveres med en diskret MEF-logo (ikke mulighet til egen logo). Størrelse: A5

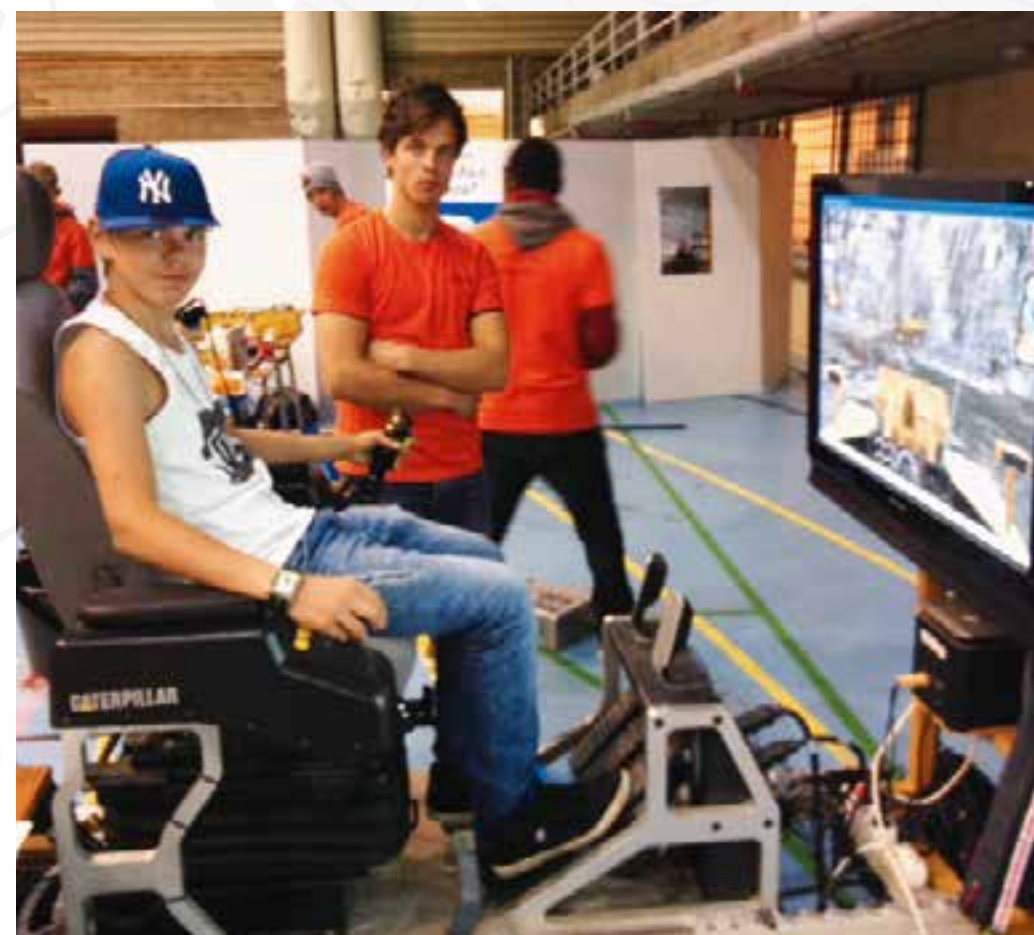
Aplan komplett med Uke årssett 2014, HMS-stoff, bransjeleverandører, bransjestoff kr. 369,00

Årssett med oppdatering 2014: Uke årssett, HMS-stoff, bransjeleverandører, bransjestoff kr. 142,00

I tillegg til oppgitte priser kommer mva. og frakt.

Maskinentreprenørenes Forbund, Postboks 505 Sentrum, 0105 Oslo Telefon 22 40 29 00, Telefaks 22 33 31 89, E-post: gha@mef.no

Region Nord

Utdannings- messe i Tromsø

22. og 23. oktober ble det arrangert utdanningsmesse i Tromsø. Mange var innom standen til bygg- og anleggsfagene. Kirkenes Videregående Skole stilte med simulator, og dette var meget populært blant ungdommen. OKAB fikk heldigvis låne lærling Vegard Wilhelmsen fra Elvenes Transport og Maskin AS. Han gjorde en strålende jobb i veiledningen av elevene som var innom vår stand.

NESO ønsker ny regionsjef velkommen

Administrerende direktør i NESO, Ruben Jenssen, stakk onsdag 30. oktober innom Regionskontoret i Tromsø for å hilse på og ønske Randi Pedersen velkommen inn i bransjesamarbeid med NESO.

Medlemsmøte i Førde

Korleis kan maskinentreprenørane «inta førarsete» for og kome i posisjon til dei større utbyggingsprosjekta i Sogn og Fjordane? Korleis kan maskinentreprenørane «inta førarsete» for og kome i posisjon til dei større utbyggingsprosjekta i Sogn og Fjordane? Det var temaet for medlemsmøtet i av-

deling Sogn og Fjordane i Førde den 14.oktober. Det møtte 22 personar som fekk inspirerende og fagleg påfyll for å tenkje på utviklinga av sitt selskap og samarbeid for å kunne ta plass i førarsetet om dei framtidige prosjekta i fylket. Jan Støfring dagleg leiar i Sunn-

fjord Næringsutvikling (SNU) heldt eig særdeles godt innlegg med dei gode, brutale og inspirerende innspela med overskrifta: Ta plass i førarsete!. Medlemane vart løfta godt opp av Jan Støfring, før MEF advokat Erling Erstad tok dei ned på

”jorda”med eit innlegg om Arbeidsfelleskapskontrakter. MEFs juridisk avdeling bistår med å gi råd om samarbeidsformer, utarbeiding av avtalar, øvrig saksbehandling og i forholdet til myndighetene.

Medlemstur til Mongstad

Avdeling Nord-Rogaland og Hordaland arrangerte medlemstur til Mongstad den 15.oktober, der det deltok 22 medlemar. Avreise var i frå Regionskontoret i Eidsvågbakken og på turen til Mongstad fortalde Øystein Hope frå Magne Hope AS om historia og utviklinga til denne delen av Nord Hordaland og Monstad området. Øystein hadde forberedd seg godt og med særdeles god forteljar eigenskapar vart all informasjonen han gav os både innhaldrik, interessant og morosam.

Når vi kom til Statoil på Mongstad overtok Jon Halstein Tjore, som til dagleg arbeider som Leader MPR COM PM MON i Statoil. Før vi fekk køyre inn på området til Statoil vart alle orienterte i HMS og spesielle

reglar om alarmen skulle gå. På vår timeslange rundtur inne på anlegget vart det fleire stopp der Jon Halstein fortalde om rafeneriet, technology center, vestpro-

sess, varmekraftverket og andre viktige funksjonar på anlegget. Han innehadde ein imponerende detaljkunnskap om dei ulike områda og anlegga inne på området.

Det vart ein velykka medlemstur med Øystein og Jon Halstein som gode bidragsytarar med imponerende fagkunnskap innan sine områder.

Medlemsmøte i MEF Østfold

Onsdag den 6. november arrangerte MEF Østfold medlemsmøte i Sarpsborg.

Det ble et spennende og interessant møte. Kai Roger Hagen, leder i Sarpsborg Frp, fortalte de 23 frammøtte hva de kan forvente av den nye Regjeringen. Det var lovende nyheter for maskinentreprenørerne i Østfold. Hagen sa at Regjeringen vil komme til å investere mer i hovedveiprosjektene som knytter Norge sammen

og øke fartsgrensene på de tryggeste motorveistrekningene til 110 km/t. Regjeringen vil også etablere et eget utbyggingsselskap som skal løfte flere veiprosjekter og gjennomføre utbyggingen mer effektivt. Det vil også satses på raskere utbygging av vei og jernbane, vedlikehold av fylkesveiene og Intercity-tog på Østlandet. I tillegg til Hagen fikk vi høre foredrag fra Silje Aafos Tetlivold, Nina Haaland og Hilde Flotoft.

Tetlivold er salgssjef i Autolog, et selskap som leverer utstyr til kjørebok, tracking og flåtestyring. Hun ga et inspirerende foredrag om de nye produktene og løsningene som finnes innen GPS-sporing. Nina Haaland er avdelingsleder i NAV og hun fortalte om hvilke muligheter og rettigheter som arbeidsgiverne har i forhold til NAV. Det var bred enighet i forsamlingen om at dette var svært

nyttig informasjon som flere maskinentreprenører bør få kunnskap om. Til slutt holdt kompetanserådgiver Hilde Flotoft fra MEF et innlegg om MEF-skolen og spesielt det nye topplederprogrammet som MEF-skolen nå lanserer. Det var stor interesse i salen for dette programmet og mye tyder på det blir mange østfoldinger på MEFs topplederprogram til våren.

FØRSTEHJELPSSKRIN

Send din bestilling til
firmapost@mef.no

Kr. 490,-
Passer for mindre
anlegg og kjøretøy

Medium Kr. 790,-
Passer for større og
mindre stasjonære anlegg

Begge leveres
med festebrett

1

2

3

4

Priser eks. mva og porto.

78 | ANLEGGSMASKINEN 11-2013

79 | ANLEGGSMASKINEN 11-2013

TIL SLUTT

Jaggu fjernet de arveavgiften. Det var mye annet bra også i den nye Regjeringens første budsjett. Blir spennende å se hva de får gjennom Stortinget.

Men Solberg-regjeringen DOBLER arbeidsgiverperioden ved permittering. Øker fra 10 til 20 dager. Kutter maksimal dagpengeperiode med fire uker. Hvor mange må si opp i stedet for å permittere?

TUNGT LØFT

Fem dager etter at Br. Gjer-mundshaugs maskiner satte skuffen i jorda er den nye jernbaneundergangen på Tretten på plass. Den 1 000 tonn tunge betongklossen ble flyttet på plass med en Kamag med 144 hjul og to motorer på 500 hk hver. 12 minutter brukte maskinen på den 31 meter lange turen.

10 ÅR SIDEN

"Ved nøye planlagt mannskaps- og maskinbruk har Brusletto Maskin AS i løpet av året endevendt 200 mål jomfruelig terreng ved Vinterbro. Snart er alt klart til byggestart for billigmatkjeden Lidl's hovedlager og administrasjonsbygg i Norge."

Anleggsmaskinen, november 2003.

20 ÅR SIDEN

"Fremtidens skogsmaskiner blir førerløse roboter som utfører hogst og kjøring. Skogsmaskinføreren blir biologisk ekspert som fatter komplekseavgjørelser og programmerer maskinene til å utføre det mekaniske arbeid. (...) Sten Gellerstedt antyder at skogsrobotene er på plass i skogen om kanskje 15 år."

Anleggsmaskinen, oktober 1993.

Har du Innspill til denne siden? Noe som gleder eller irriterer deg? Smått eller stort? Kontakt: anleggsmaskinen@mef.no

DUMPER

Sudoku

Løsning kommer i neste nr.

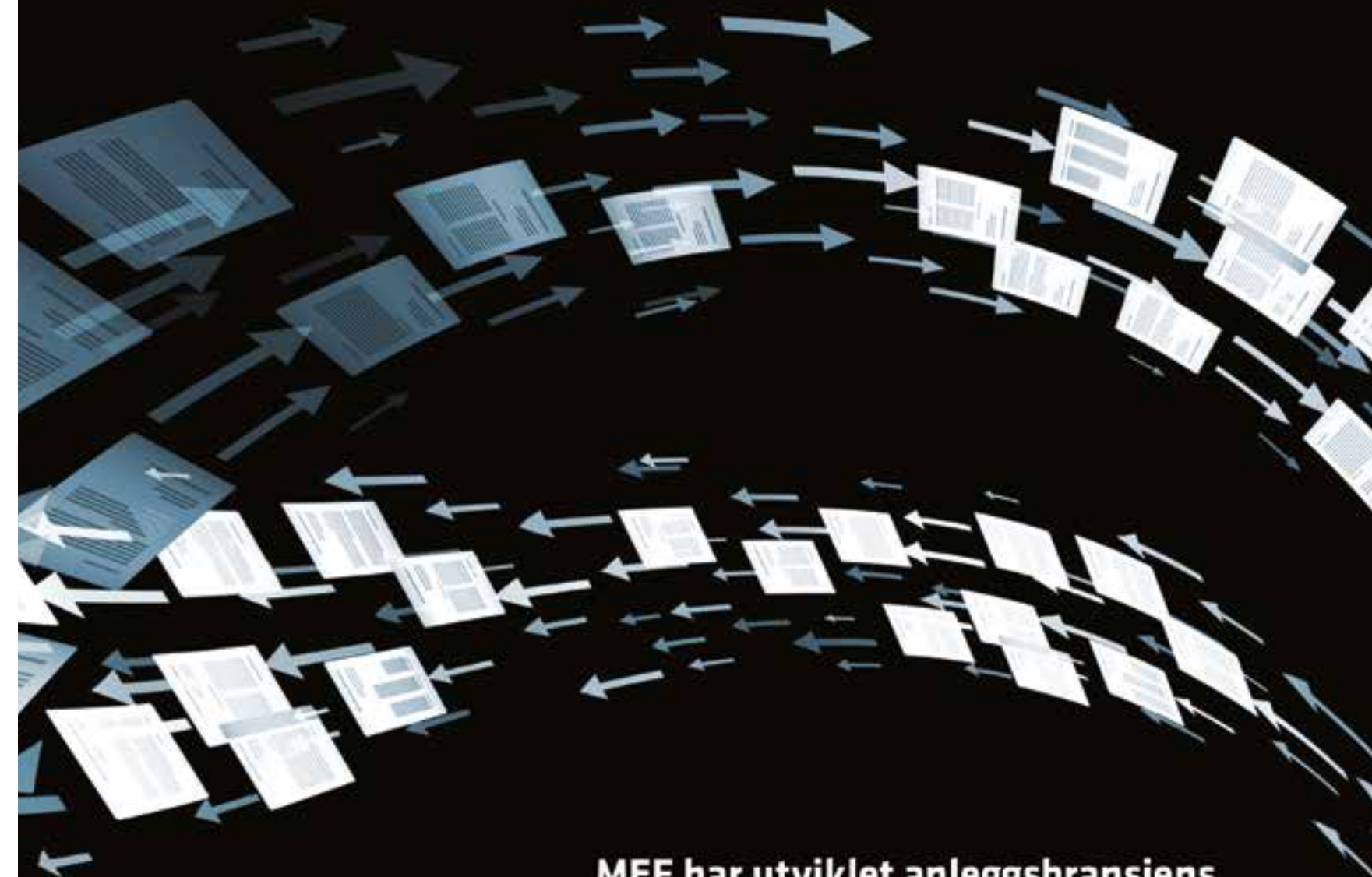
2				4	3		7	
4		3		6				
				9			5	
	1					6	8	
9								4
	4	6					3	
	2			3				
				8		5		1
	7		1	5				9

Løsning sudoku Anleggsmaskinen

4	6	7	9	8	2	1	3	5
1	9	2	5	4	3	6	8	7
3	5	8	1	7	6	9	2	4
7	8	6	2	5	9	3	4	1
5	2	1	4	3	7	8	6	9
9	3	4	8	6	1	7	5	2
8	7	9	6	2	4	5	1	3
2	1	5	3	9	8	4	7	6
6	4	3	7	1	5	2	9	8

MEFs KS/HMS-system

MEF har utviklet anleggsbransjens KS/HMS-system for våre medlemsbedrifter!

Systemet utvikles kontinuerlig i tråd med tilbakemeldinger fra våre mange brukere, og er det mest bransjetilpassede KS-systemet for anleggsbransjen. Systemet blir jevnlig revidert og oppdatert. Nå er også byggblankettene fra Standard Norge lagt inn i systemet. Henvend deg til ditt regionkontor eller hovedkontoret på tlf: 22 40 29 00 eller e-post: ksmef@mef.no for spørsmål.

NESTE NUMMER

Kommer 20. desember

DUMPER-SKJERPING: Nå skjerpes reglene for hvem som kan kjøre dumpere ute på anlegg, og hva slags kompetanse dumperførerene må ha.

I neste nummer kan du lese hva slags innskjerping det er og hvordan det påvirker entreprenører som opererer dumpere.

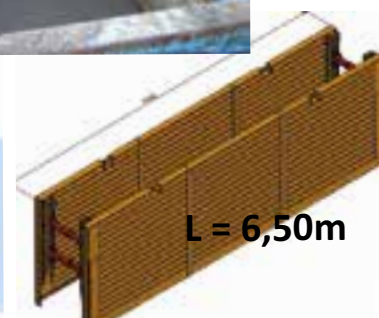
Foto: Jørn Söderholm

Leirfossveien 27, 7038 Trondheim
Telefon 72 88 44 60
www.skjetne-maskin.no

Sikringsutstyr

Grøftesikring av byggegrop. Lineærsikring fremfor spunting. Vi har det dere trenger for sikring av dine byggeprosjekter.

L = 6,50m

Demolering

Demoleringsutstyr til alle typer jobber og maskinstørrelser.

VI HAR DET MESTE TIL DE FLESTE!

Spør oss - det lønner seg!

AT03449

ZX670LCH-5

TØFF MASKIN FOR TØFF BRUK

Det var jeg som ville ha Hitachi når det ble snakk om å kjøpe ny maskin. Vi har vært veldig fornøyd med våre andre Hitachi stormaskiner. Dette er den fjerde i rekken. For meg var det ingen tvil - det måtte bli en Hitachi fra den nye serien. Vi testet flere maskintyper før valget ble tatt. Stormaskinene vi har hatt tidligere fra Hitachi har hatt minimalt med ståtid og feil. Maskinene går veldig bra og det er de maskinene vi har hatt minst reparasjoner på. Det spesielle med den nye serie 5 maskinen er at førerkomforten er forbedret. Spesielt er lyden i hytta på den nye maskinen en helt annen. Støyreduksjonen har gjort hverdagen mye bedre for oss som kjører den. Den nye ZX670LCR-5 er en stenbruddsmaskin som er spesialtilpasset arbeid i tøffe omgivelser med bomsylinderbeskyttelse og ekstra lys. Den har også spesiallaget gitter som frontbeskyttelse og nettingsbeskyttelse i alle lyktekassene. Maskinen er blitt nøyaktig slik vi ønsket etter et godt samarbeid med Nasta. Det er blitt en tøff maskin for tøff bruk i tøffe forhold!

Oskar Mydland

Oskar Mydland
Sjåfør i O. Mydland Maskin AS,
Hauge i Dalane

NASTA®

NASTA AS, Bommestadmoa 8, 3270 Larvik
P.b. 2100 Stubberød, 3255 Larvik, t: +47 33 13 26 00
f: +47 33 11 45 52, www.nasta.no

L30G

L35G

NYE KOMPakte HJULLASTERE

Volvo Maskin AS

Telefon: 66 81 86 86

Telefaks: 66 81 86 79

www.volvomaskin.no

Volvo kompakte hjullastere egner seg til alle typer vedlikeholdsarbeid: Lasting, planering, snøbrøyting, sand- og saltstrøing, pallehandtering og mye mer. De er lettkjørt og smidige, og sikten fra førerplassen er usedvanlig god i alle retninger.

Nå kommer G-serien av de to mest populære modellene, med oppgradert førerhus som gir enda lavere lydnivå og mindre vibrasjoner. Et nytt instrumentpanel og en ny manøverspak med integrert 3. og 4. funksjon bidrar til enkel betjening. Maskinene har nye vannkjølte motorer som oppfyller kravene til steg 3B. Terrengegenskapene er som før i en særklasse, med høy bakkeklaring og 100% differensialsperrer på begge aksler. Høy annenhåndsverdi og et godt utbygd serviceapparat sikrer god totaløkonomi. Ta kontakt og la oss fortelle mer om våre to nye allroundere!

VOLVO CONSTRUCTION EQUIPMENT

